

07
KATEDRA
KATEDRA
KATEDRA

MARIBOR
22. IV. 1971
ŠT. 9
LETNIK XI

Vsem delovnim
ljudem čestitamo
ob 1. maju,
prazniku delav-
skega razreda

Uredništvo

1970/5801
SMO PROTI NEOFAŠIZMU!

dovolj je debate!

»Če bodo nered na zadrugi študentov in dijakov, spor ter komentarji na račun zadruga kvarili ugled mariborskih visokošolskih zavodov, bo predstojnik združenja MVZ prisiljen izkoristiti zadnji možen ukrep, pooblastilo, ki mu ga daje zakon: in ukiniti delovanje zadruga študentov in dijakov!« je dejal predstavnik združenja, prof. dr. Bogdan Volavšek, na skupščini zadrugnikov. Študentje zadrugo potrebujemo. Pa ne za tiste, ki se prepisujejo s šole na šolo in izkoriščajo status študenta, pač pa za tiste, ki so finančno šibki in želijo čimprej zaključiti študij. To pa lahko omogočimo samo s tem, da likvidiramo vse staro, točneje, da namesto anarhije, ki je do sedaj vladala v zadrugi, uvedemo red in postavimo kompletno novo vodstvo.

Tudi osebno sem prizadet. Pripombe, kot so npr.: anarhija, protizakonitost, izigravanje družbe s strani študentov (?) ipd., so umestne, vendar za tistega, ki zakonito predstavlja Študentsko skupnost in za vsakega študenta posebej, boleče. Mariborski študentje obravnavamo družbeno-politične dogodke doma in na tujem, nismo pa še uredili svojih vrst. Zato mora biti to naša prva naloga. Če ne bodo v najkrajšem času dobesedno uresničeni vsi sklepi skupščine zadrugnikov, bomo — ne glede na razne formalno-pravne razloge — prisiljeni stvari urediti, razčistiti po študentsko. Da bi padel ugled študentske množice zaradi tistih, ki so se okoristili z našim denarjem, tega ne bomo dovolili!

Tone Janša

nekaj izvlečkov iz zapisnika SDK

»Vlado Spitaler je izkoristil status študenta, čeprav ni študiral in je na veliko opravljal ključavničarsko obrt ter pri tem izkoristil študente, člane zadruga. Vlado Spitaler je v letu 1969 opravil preko zadruga za mariborska podjetja ključavničarska in druga dela v vrednosti 180.000,00 din, v letu 1970 pa za okrog 27.000,00 din.«

»Iz navedenega izhaja, da je v izdelavo in prodajo omenjenih električnih ur vmešan zasebni obrtnik ing. Peter Pahor; obstaja upravičen sum, da je bila izvršena prodaja preko zadruga študentov in dijakov, da bi se utajil davek.«

»Kot upravnica zadruga je dopuščala (bivša upravnica, op. T. J.), da so osebe, ki niso imele statusa študenta ali dijaka, uživale pravice, ki jih imajo študentje ali dijaki, in omogočala tem osebam pridobivati premoženjske koristi v obliki neplačanih davkov in prispevkov, ki bi jih te osebe morale plačati družbi.«

»Pri pregledu gotovinskih izplačil iz družbene blagajne je bilo ugotovljeno, da so izstavljeni blagajniški izdatki, ki se glasi na več oseb, ni pa razvidno iz dokumenta, kakšen znesek je bil posameznikom izplačan. Iz take dokumentacije se ne da ugotoviti, kakšne dohodke so imeli nekateri člani ali celo nečlani zadruga.«

»Nekatera blagajniška izplačila so zelo pomanjkljiva in malomarno sestavljena. Na nekaterih je hveden samo priimek prejemnika, ni navedena šola, ki jo zadrugnik obiskuje. Prejemke so dvigale tudi druge osebe, in sicer brez pooblastila, in podpisovale upravičence, zaradi česar so podpisali prejemnikov različni in vzbujajo sum zlorab, kontrola pa je otežkočena.«

nepravilnosti v zadrugi

(postavimo se po robu nezakonitostim)

TONE JANŠA, VEKŠ

Mariborski študentje se zavzemamo za urejevanje vseh družbenopolitičnih problemov, nismo pa še, žal, uredili svojih vrst. To nazorno kaže primer zadruga študentov in dijakov, ki je zaradi slabega vodstva zabredla v težave in nezakonito poslovanje. Poštena večina mariborskih študentov zaradi tega poslovanja izgublja ugled. Zato je naša prva naloga, da v zadrugi napravimo red, saj je zadruga naša specializirana organizacija.

MILAN DOLAR, VEKŠ

Anomalije v naši zadrugi so se dogajale dve leti, vendar študentje nikoli niso mogli organizirano preprečiti samovolje v poslovanju posameznikov. Mislim, da sedanja generacija študentov mora razčistiti zadevo in postaviti poslovanje zadruga na temelje, ki bodo izključevali vsakršno samovoljo. Zadruga naj bi bila v prihodnje servis, registriran kot družbenopolitična organizacija, na katero ima Skupnost študentov neposreden vpliv.

JOŽE MILIČ, VTS

Ne morem razumeti, kako je bila bivša upravnica zadruga Olga Cerič predlansko jesen spet izvoljena za v. d. upravnika, ko pa je bila zaradi takratnih nepravilnosti že kaznovana pred sodiščem. Tudi zadnji zapisniki SDK so opozorili na vrsto drugih pomanjkljivosti in zakonskih kršitev v poslovanju. Čudi me, da Ceričeva kljub 80 tipkanim stranem zapisnika SDK še vedno lahko trdi, da ni ničesar kriva.

VILI SALE, VTS

Čudne stvari so se dogajale v naši zadrugi. Inšpektorji so ugotovili, da je vrsta zasebnih obrtnikov in drugih, ki niso bili člani zadruga, nabavljala prek zadruga reprodukcijski material, opravljala različne storitve in se tako izognila plačevanju družbenih obveznosti. Ceričeva govori o povečanju prometa v zadrugi, vendar lahko rečem, da študentje od tega nismo imeli nobene koristi. Dobro so živeli le uslužbenci zadruga in izvajalci del, ki niso bili študentje.

»Dne 22. 10. 1969 so bili izplačani na osnovi doseženega dohodka za tretje tromesečje 1969 naslednji neto OD, ki so vključeni v znesku din 95.784,13:

Olgii Cerič, upravnica	din 9.226,50
Mariji Kuharič, računovodkinji	din 7.176,49
Danici Mijoković, blagajničarki	din 7.829,06

Upravnica zadruga Olga Cerič ni ocenjevala za potrebno, da bi o razdelitvi dohodka za tretje tromesečje 1969 razpravljala in sklepal zadrugni svet, ki je zasedal 20. 10. 1969, t.j. dva dni prej, čeprav so bili izplačani visoki osebni dohodki. T. J.

Na podlagi 14. in 19. člena pravil o organizaciji in poslovanju zadruga študentov in dijakov v Mariboru je skupščina zadrugnikov na osnovi zapisnikov sej organov upravljanja zadruga v času od 18. 12. 1968 do 26. 6. 1970

ugotovila:

— da so bile med mandatno dobo Olge Ceričeve v zadrugi storjene velike nepravilnosti in da je zaradi njih tako za zadrugo kot za družbeno premoženje že bila prizadejana velika škoda. Iz zadnjega zapisnika SDK z dne 10. marca 1971 pa povzemamo:

— da je Olga Cerič kot v. d. upravnica zadruga odgovorna, da knjigovodstvo zadruga ni bilo urejeno in ažurno vodeno, da so se izstavljali blagajniški izdatki, ki so se glasi na več oseb, ni pa razvidno, kakšen znesek je bil posameznikom izplačan. Iz take dokumentacije se ne da ugotoviti, kakšne dohodke so imeli nekateri člani ali celo nečlani zadruga;

protest študentov!

Študentski predstavniki v svetu združenja in IO ŠS so protestirali proti temu, da bi sredstva iz sklada za izgradnjo študentskih stanovanj posodili združenju mariborskih visokošolskih zavodov za nakup poslovnih prostorov.

Utemeljitev

Študentje nujno potrebujemo:

- več stanovanj v študentskem domu,
- rekreacijske prostore,
- družabne prostore,
- prostore družbene prehrane,
- prostore za študij,
- prostore za študentske organizacije (IO ŠS, KUD Študent, Katedra, študentski servis, pokrajinski klubi, pododbor ISS in SETO).

Profesorji, člani sveta, so predlog združenja soglasno podprli. Študentje bomo zaradi tega realizacijo zgoraj naštetih potreb čakali še najmanj osem let.

Protestom se pridružuje tudi Katedra.

SLAVKO GERIČ

zahteva

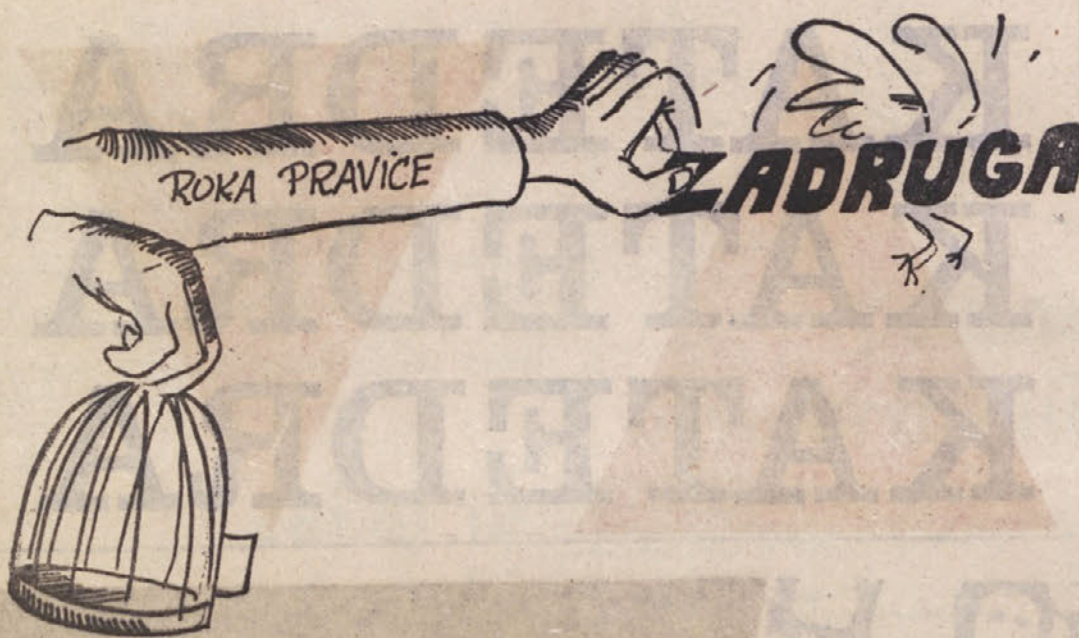
Zahtevamo, da se sklepi zbora vsake specializirane dejavnosti mariborske Študentske skupnosti dobesedno uresničijo. Zahtevamo, da se uresničijo sklepi zbora zadrugnikov; v nasprotnem primeru bomo zasedli prostore zadruga.

IO ŠS

IO ŠTUDENTSKÉ SKUPNOSTI
UREDNIŠTVO KATEDRE

katedra

Izdaja izvršni odbor Študentske skupnosti VZM. Katedro ureja uredniški odbor: Marija Franković, Slavko Gerič (odgovorni urednik), Vladimir Gajšek, Branko Gerič, Zarko Golob, Igor Plöhl, Tone Janša, Barbara Vidic, Dušan Zbašnik, Bori Zupančič, Jože Zagožen, Mitja Žitnik, Marjan Zmave (tehnični urednik). Uredništvo in uprava: Ob parku 7, telefon 22-004. Tekoči račun 618-678-548. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda 50 par (letna naročnina 10 din, za ustanove in podjetja 15 din). Tisk: CP Mariborski tisk.

— da je preko zadruga omogočala opravljati storitve raznim ljudem, ki do tega niso bili upravičeni, pri čemer je že dokazan znaten izpad prispevkov in družbenih davkov, ki prav tako predstavljajo veliko škodo za družbeno premoženje; — da je dopuščala, da so osebe, ki niso imele statusa študenta ali dijaka, uživale pravice, ki jih imajo študentje ali dijaki in s tem omogočala tem osebam pridobivati premoženjske koristi v obliki neplačanih davkov in prispevkov, ki bi jih te osebe morale plačati družbi; — da je uvedba prisilne uprave edini način, da se odpravijo in v bodoče preprečijo nepravilnosti in še večja škoda; 8. da sta se aprila 1970 v. d. upravnica Olga Cerič in bivša knjigovodkinja Marija Kuharič brez vednosti in odločbe pristojnih organov upravljanja prijavili pri komunalnem zavodu za socialno zavarovanje v Mariboru kot delavci v rednem delovnem razmerju z veljavnostjo od 1. januarja 1970, in sicer z namenom, da bi uživali pravice iz rednega delovnega razmerja; da sta si na osnovi pravilnika, ki ga ni sprejel pristojni organ upravljanja zadruga in ki ga v arhivu zadruga prisilni upravitelj ni mogel najti, izplačali dne 6. oktobra 1970 kot giblivi del osebnega dohodka za dobo šestih mesecev (april—september) znesek 2.808.910 S dinarjev, in sicer Olga Cerič 1.579.950, Kuharičeva 1.228.960 S dinarjev ter omogočili Danici Mijoković in Zdenki Sarac izplačilo 1.379.820 dinarjev, do katerega nista bili upravičeni. Na podlagi zgornjih ugotovitev skupščina sklene

I. da ne bo volila novega zadrugnega sveta, ker v celoti soglaša s predlogom 10. razširjene letne skupščine Skupnosti študentov MVZ z dne 14. januarja 1971 in odločbo skupščine občine Maribor št. 023-6/71 z dne 18. februarja 1971 o uvedbi prisilne uprave nad zadrugo študentov in dijakov vse dotle, dokler se ne zaključijo revizijski pregledi poslovanja, ki je že na podlagi doslej zbrane gradiva ugotovil kopico nepravilnosti, malomarnosti in utemeljen sum osebnih zlorab in okoriščenj s strani odgovornih oseb.

II. Glede na dejstvo, da je Olga Cerič po 89. členu temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah po zakonu potokele skrajni možni rok podaljšanja mandata dne 20. oktobra 1970, imenovana ni bila več legitimirana vložiti preko odvetnikov tožbe zoper uvedbo prisilne uprave na senat za upravne spore vrhovnega sodišča SRS. Zato skupščina tožbo pod opr. št. U I-135/71 umika in prekljuje pooblastilo odvetnikom Franju Aliču, Jožetu Frangežu in Francu Maleku iz Ptuj.

III. Na podlagi ugotovitev pod točkami 2, 3, 7 in 8 skupščine zahteva, da prisilni upravitelj odstrani Olgo Cerič iz zadruga ter podvzame ustrezne ukrepe, da bo za nepravilnosti in nerednosti, ki jih je povzročila v zadrugi, pozvana na odgovornost.

DOGODKI zadnjih dveh let v zadrugi študentov in dijakov so nas veliko naučili, toliko naučili, da bi bilo škoda, če ne bi šli tudi v akcijo za drugačen status zadruga. S tem hočem reči, da moramo upravljanje v zadrugi urediti tako, da se pojavi, ki so bili do sedaj prisotni, ne bodo več ponovili. Odstraniti moramo možnosti, da bi zadruga obstajala samo za določen krog ljudi, da bi se v njej ustvarila skupina in si lastila »posebne« pravice.

Prvo, kar je, je to, da mora zadruga postati servis, to je družbeno-politična organizacija. Študentje, se pravi študentska množica, morajo biti tisti, ki bodo odločali o tem, kakšna naj bo zadruga.

Naj podrobneje pojasnim, kako si zamišljam upravljanje zadruga.

Zadrugo morajo voditi ljudje, ki imajo ustrezno kvalifikacijo in ki bodo v rednem delovnem razmerju. Upravnika zadruga mora imenovati stalna skupščina SS MVZ, prav tako kot mora sprejemati zaključni račun. Stalna skupščina naj to stori zato, ker imajo študentske množice prav tu največji vpliv.

Naj iz statuta SS MVZ citiram v ilustracijo nekaj členov!

18. člen:

Ce se zbora študentov udeleži več kot 50 študentov MVZ in se njegova stalna skupščina razlikuje od stalne skupščine IO ŠS MVZ, mora IO v najkrajšem možnem roku sklicati skupščino in sestanek IO ŠS MVZ.

19. člen:

Ce je na zboru študentov navzočih več kot 1/10 študentov MVZ, dobijo sklepi zbora značaj sklepa stalne skupščine MVZ in so obvezni za stalno skupščino in IO ŠS MVZ.

20. člen

Ce je na zboru študentov navzočih 1/5 študentov MVZ, lahko ta razpusti stalno skupščino in IO ŠS MVZ.

Ceprav ta statut že sedaj velja tudi za zadrugo študentov in dijakov, saj so ga preko svojih predstavnikov zadrugniki tudi sprejeli na seji stalne skupščine, pa nekateri postavljajo vprašanje, kako lahko velja statut Skupnosti študentov MVZ tudi za gospodarsko organizacijo, kar je zadruga sedaj. Prav gotovo je to stvar pravnikov, za nas pa je najpomembnejše in odpravljene bodo tudi vse nejasnosti, če spremenimo statut zadruga.

Tako bomo odpravili možnost, da bi samo določena skupina »vladala« na zadrugi, vsi pa bomo tudi vedeli, kdo je komu za kaj odgovoren. Le tako da bo sleherni študent, torej študentska množica, vplival na delo zadruga študentov in dijakov, bo le-ta lahko v veselje in ponos študentov MVZ.

V. Š.

SKLAD ZA IZGRADNJO MAISTROVEGA SPOMENIKA SDK 518-764/1-548

KATEDRA
odbor za izgradnjo Maistrovega spomenika
Datum: 9. 1. 1972

V Katedri št. 7 na dne 22. 1. 1972, smo naselili objavo o prispevku na izgradnjo Maistrovega spomenika. Na sestanku smo št. 7 št. 1. 1972, smo naselili objavo o prispevku na izgradnjo Maistrovega spomenika. Na sestanku smo št. 7 št. 1. 1972, smo naselili objavo o prispevku na izgradnjo Maistrovega spomenika.

2. vprašanje in v veliki meri naseljen so vsi naravniki na sestanku sprejeti in predlog in sklenili smo, da prispevane zneske v višini 100,00 dinarjev, katerega smo tudi naselili na vsi pooblašeni bančni račun, 518-764/1-548, dne 7. 1. 1972 in sicer po naslednjem: Ivan, Šentilj v Slov. gov. št. 11.

Prosim vas, če nas obvestite, ali je denar poslan na prvi naslov. Hvala vam mnogo za vašo delo! /skladi/ ki ste si ga sestavili.

Zavestni pozdravi

Odbor ZMS Šentilj

Odbor za postavitev spomenika
generalu RUDOLFU MAISTRU,

MARIBOR

(uprava Katedre, Ob parku 5)
Medtem, ko si hvalevredno prizadevate, da s postavitvijo spomenika premu slovenskemu generalu in osvoboditelju Maribora in zemlje na severu Slovenije, Rudolfu Maistru-Vojanovu dostojno počastite njegov spomin, pa neki ljudje tako poniževalno pišejo o njem, da je zavednega človeka sram, ko to bere. Prečitajte v pravkar v založbi SLOVENSKE MATICE v Ljubljani izšlo knjigo KOROŠKI PLEBISCIT, kjer Lojze Ude opisuje vojaške boje na Koroškem na strani 153, prvi odstavek in presodite sami, ali je tako pisanje o tem velikem in za naš narod zaslužnem možu na mestu.

Pozdravljeni!
Oboževalci generala Maistra

PRISPEVAJTE V SKLAD ZA IZGRADNJO MAISTROVEGA SPOMENIKA

Ureja S. Gerič

Mirko Zlender, predsednik skupščine občine Maribor, govori ob otvoritvi doprsnega kipa generalu Rudolfu Maistru v avli občinske skupščine.

vprašaji

Pomislekaj ob nekaterih vprašanjih, obravnavanih na simpoziju o višjem šolstvu v Zagrebu. Čeprav je zagrebški simpozij o višjem šolstvu (od 24. do 26. marca) nesporno uveljavil, potrdil in znova opredelil višješolsko oziroma prvostopenjsko doktrino, o čemer sem precej poročal v Večeru, bi rad zabeležil tudi nekatere pomisleke o stvareh, ki se mi v Zagrebu niso zdele do kraja pojasnjene. Seveda so to le pomisleki opazovalca, zakaj tisti, ki dejavno uresničujejo zasnovo našega višjega šolstva, imajo tudi na te pomisleke najbrž pripravljene bolj ali manj zadovoljive odgovore. »Samorefleksija« tem odgovorom ne more škoditi. Nasprotno, lahko le pospeši izčiščevanje višješolske zasnove.

Najprej pedagoška akademija. Argumenti za njeno podaljšanje sicer dobro »sedijo«, obenem pa je podaljšana PA na visokošolsko 4-letno oziroma 8-semesterško študijsko dobo pravzaprav zanikanje stopnjevanja, ki ga višje šolstvo tako zelo poudarja, saj je stopnjevanje njegovo šolsko-sistemsko izhodišče. Podaljšana PA očitno ne bo stopnjevana. Koga in kako naj bi prva stopnja PA tudi šolala, če za učitelja osnovne šole, za vzgojitelja in podobne poklicne profile upravičeno terjajo visoko šolo? Do potankosti se nam ne zdi izdelan profil in poklicni status diplomanta bodoče 4-letne PA: je to diplomirani »operativni« pedagog za osnovno šolo, vzgojiteljstvo itd.? Ali je profesor? Se bo zaposlil predvsem v predmetnem pouku osnovne šole ali tudi na srednjih in srednjih strokovnih šolah? Z morebitnimi dodatnimi tečaji in izpiti? V kakšnem statusnem razmerju je z diplomantom filozofske fakultete? Se bo diplomant PA lahko posvetil celo pedagoškemu delu na višjih in visokih šolah? Pod kakšnimi pogoji? Če vzamemo, da je diploma visoke šole pač enakovredna diplomii fakultete, so naša vprašanja umestna.

Podobni razmisleki nas navdajavajo ob diplomantu visoke šole tehnične smeri. Kakšna je (bo) razlika npr. med diplomiranim strojnim inženirjem z visoke šole in s fakultete? Kakšen delovno-hierarhični status bo eden in drugi zavzemal v delovnem procesu? Pri obratnem inženirju nam je ta status dobro znan, kakšna pa bo v praksi razlika med bolj »praktično« usmerjenim visokošolskim in menda bolj »teoretično« usmerjenim fakultetnim diplomiranim inženirjem? Če so ta vprašanja dozdevna, ne bo odveč, če bomo v Katedri kdaj prebrali mnenja tistih, ki so te stvari globlje pretehtali.

Zagrebški simpozij je — izhajajoč iz zahteve, da naj bo višje in visoko šolstvo sestavni del visokošolske piramide — po mojem moderno in napredno poudaril, da bi prehodi tistega odstotka študentov, ki se odločajo za nadaljevanje študija, morali biti urejeni. Torej: na eni strani je poudarjena posebnost višješolske in visokošolske usmerjenosti nasproti fakultetam, na drugi strani pa je tu razumljiva zahteva po urejenih prehodih. Torej nas zanima, s kakšnimi trajneje utrjenimi pogoji je mogoče ob prehodu premostiti posebnosti višjega šolstva in fakultet.

Ob »futurističnih« kadrovskih projekcijah bi nas zanimalo, ali sta višja šola in prva stopnja ugrajeni tudi v jutrišnji, idealnejši izobrazbeno oziroma kadrovsko sestavo, ali pa sta le prehodno pomagalo znanstveno-tehnični revoluciji. Če sta to trajneje zamišljena in potrebna profila, ali ni potem sorazmeren neuspeh stopnjevanja na fakultetah zaskrbljujoč? Bo univerza doživela še eno reformo s ciljem stopnjevanja, saj vemo, da so bile dosedanje uvedbe stopnjevanja na fakultetah neuspešne predvsem zato, ker niso zares izvedli inverzije študija in spremenili programov, metod, ampak so stopnjevanje izvedli bolj ali manj mehansko brez vseh potrebnih ostalih bistvenih posegov? Ali pa si bodo v visokošolski piramidi višje ter visoke šole razdelile delo s fakultetami tako, da bo stopnjevanje zajelo le prve? Če je tako, bo s prehodi vedno križ, enotnost naše visokošolske doktrine pa je v tem primeru tudi sporna.

Na simpoziju mi je zbudil pozornost še nek resen problem: usposabljanje visokošolskih oziroma višješolskih učiteljev. Naši mariborski udeleženci so bili pri tem nedvoumni: zahteva po enotnosti našega visokošolskega sistema, ki naj naravno integrira tudi višje in visoke šole, za njih ne pomeni le »ugodnosti«, da se tudi to šolstvo »zrine« pod krov enotne univerze, ampak pomeni tudi **enotnost zahtev in pogojev**, torej kvalitete. To pa pomeni, da terjajo pri usposabljanju učiteljstva za višješolski in visokošolski pouk strogo zahtevnost pri znanstvenih nazivih, medtem ko sem na simpoziju dobil vtis, da v nekaterih drugih delih države do tega vprašanja še niso tako radikalni kot v Mariboru; ali s tem, tisti, ki niso dovolj zahtevni, ne »kvarijo« višješolske oziroma prvostopenjske doktrine? Moja pripomba se nanaša na to, da bi se bil simpozij moral precej bolj zaposliti z razčlenbo tega vprašanja, kot se je, Mariborčani, ki imajo glede tega »čisto vest«, pa bi v tej razpravi lahko povedali marsikaj tehtnega. In na koncu še en vztrajno vrtajoč pomislek: razmerje med šolanjem višješolskih, visokošolskih in prvostopenjskih kadrov **pretežno s praktično usmeritvijo diplomanta** in med bolj teoretično usmeritvijo fakultetnega diplomanta se mi tudi v Sloveniji še ne zdi dovolj **teoretično** razčlenjeno in opredeljeno. V Mariboru so se namreč dolgo v svojih argumentih o smiselnosti in potrebnosti višješolskega in posebnega visokega šolstva nasiljani na doktrino o »praktični usmerjenosti«, o »šolanju za prakso« itd., medtem ko v teoretičnih spisih, zadevajajočih sodobne nazore o visokem šolstvu, srečujemo v Jugoslaviji in v svetu poudarke, da je osnova modernega šoljanja obča izobrazba in šele potem usposabljanje raznovrstnih profilov, češ da razmah znanosti in nove tehnologije (elektronika, avtomatika, kibernetika) terja znova splošnejši profil — toda s permanentnim izobraževanjem usposobljen za poklicne statuse v delovnih procesih. Kako je torej s tem in ali bodo ta razmerja slednjč že dobila tudi v Mariboru prepotrebne teoretične razčlenbe relevantnih in kompetentnih razčlenjevalcev? **F.F.**

STUDENTJE IN SAMOUPRAVLJANJE

Skupina profesorjev pod vodstvom profesorja Zvoneta Canjka je izdelala analizo samoupravnih odnosov na visokošolskih zavodih v Mariboru. Iz te analize vam posredujemo nekaj zanimivejših misli in dodajamo pripombe, kar vse lahko služi za nadaljnje razmišljanje.

KAJ VPLIVA NA SAMOUPRAVLJANJE?

»Vprašanje vpliva šole na razvijanje samoupravljanja oziroma samoupravljalске usposobljenosti študentov je odvisno od več dejavnikov, med katerimi so vsekakor pomembnejši tile:

- strokovna in idejno-politična sposobnost učiteljev,
- vloga, delež in pomen družboslovja v učnih načrtih šol,
- izobraževalno-vzgojne metode,
- struktura študentov itd.

V mnenjih in ocenah o samoupravljanju na šoli obstajajo med pedagoškimi delavci in študenti večje razlike, pri drugih kategorijah anketiran-

cev pa so razlike manjše. Tako prisojajo npr. študentje marksistični teoriji večji pomen za samoupravljanje kot pa pedagoški delavci, ki pa v večji meri kot študentje menijo, da se da dobro samoupravljati tudi brez poznavanja marksistične teorije.

Delež družbenih ved v učnih načrtih šol se na visokošolskih zavodih v Mariboru giblje od 2% na višji agronomski šoli do 22% na višji pravni šoli. Pri tem je znano, da delež družboslovja v učnih načrtih visokih šol v razvitih deželah (kjer sicer nimajo samoupravljanja) dosega poprečno 20 in več odstotkov.

Mnenje večjega dela pedagoških delavcev in študentov je, da delež družbenih ved v učnih načrtih šol ustreza tako po obsegu kot po kvaliteti posredovanja; pri tem pa je odstotek študentov, ki niso zadovoljni z deležem družbenih ved v učnih načrtih oziroma s kvaliteto posredovanja, relativno velk (38%). Pedagoški delavci dajejo ustreznosti deleža družbenih ved v učnem načrtu šole relativno boljšo oceno od študentov.

V mnenjih o **ustreznosti usposabljanja študentov** za samoupravljanje, ki ga opravlja posamezna šola, med pedagoškimi delavci in študenti ni večjih razlik. Več kot polovica študentov (58%) in le nekaj manj kot polovica pedagoških delavcev (45%) meni, da daje šola študentom premalo praktične usposobljenosti za samoupravljanje. To mnenje nam postane razumljivo ob upoštevanju dveh dejstev. Prvič: na večjem delu šol mariborskega visokošolskega združenja poteka pouk družbenih ved le v obliki predavanj (brez seminarjev in drugih sodobnih oblik); drugič: študentje so doslej imeli premalo možnosti sodelovanja v upravljanju šole, oziroma to sodelovanje ni bilo dovolj razvito, iz česar bi rezultirala večja praktična usposobljenost.

Vpliv učiteljev na razvijanje samoupravljalске zavesti študentov lahko ocenimo kot relativno zadovoljiv glede na to, da tri četrtine študentov in pedagoških delavcev ocenjujejo ta vpliv za dober oziroma zadovoljiv. Le manjši odstotek študentov (15%) in pedagoških delavcev (10%) meni, da ta vpliv ni zadovoljiv. Kot zaključna ugotovitev se mi poraja misel, da bi bilo vendarle kljub določenemu napredku potrebno proučiti sedanjí vpliv šole oziroma posameznih dejavnikov tega vpliva na samoupravno zavest in usposobljenost študentov, zlasti še, če imamo v vidu izredno pomembno vlogo, ki jo imajo pri razvijanju samoupravljanja visokošolske institucije.

ODNOS DO NEKATERIH KONKRETNIH VPRAŠANJ SODELOVANJA ŠTUDENTOV V UPRAVLJANJU ŠOLE

Interes za samoupravljanje in odnos študentov do samoupravnega socializma:

Pedagoški delavci imajo o odnosu študentov do samoupravnega socializma boljše mnenje kot študentje sami. Tako 17% pedagoških delavcev meni, da ta odnos študentov ni primeren, pri študentih pa jih je 32% mnenja, da študentje nimajo pozitivnega odnosa do samoupravnega socializma.

Mnenje o interesu študentov za upravljanje šole je pri študentih boljše kot njihovo mnenje o odnosu do samoupravljanja kot družbeno-političnega sistema in boljše od tistega, ki ga izražajo pedagoški delavci.

Glede **sodelovanja študentov v upravljanju šole** meni več kot polovica študentov, da le-to ni zadovoljivo, pedagoški delavci pa, obratno, v večji meri menijo, da to sodelovanje zadovoljuje.

Glede **mnenja o delovanju predstavnikov študentov** v samoupravnih organih šole pa med pedagoškimi delavci in študenti ni večjih razlik. Vsi dajejo zadovoljivo oceno, vendar študentje le nekoliko boljšo kot pedagoški delavci.

Informiranost študentov:

Glede informiranosti imajo študentje dosti slabše mnenje od pedagoških delavcev. Sploh je njihova ocena tega vprašanja ena najbolj kritičnih ocen samoupravne prakse na šoli. Kritika se nanaša na vse vrste informiranja: predhodno informiranje, tj. informiranje v procesu pripravljanja samoupravnih odločitev, informiranje o sklepih in izvrševanju sklepov samoupravnih organov in splošno informiranje o vprašanjih, ki zanimajo študente. O vseh vrstah informiranosti namreč več kot polovica študentov meni, da niso zadovoljive. Večina pedagoških delavcev pa, obratno, meni, da je informiranost na šoli dobra ali zadovoljiva.

Vpliv raznih dejavnikov na razvijanje sodelovanja študentov v upravljanju šole:

Po oceni študentov in pedagoških delavcev ima med raznimi dejavniki (pedagoško-znanstveni svet, vodstvo študentske organizacije, svet oddelkov oziroma letnikov, komisije, stik z vodstvom šole in profesorji, stik z raznimi organizacijami izven šole, študentski tisk) največji vpliv pedagoški (znanstveni) svet. Drugo mesto pripisujejo pedagoški delavci individualnemu stiku študentov s profesorji, študentje pa vodstvu študentske organizacije. Med najmanj vplivne

dejavnike pa uvrščajo pedagoški delavci in študentje razne komisije in stik študentov z organizacijami izven šole.

Vpliv študentov (zaželen vpliv):

Razlike med študenti in pedagoškimi delavci so najvidnejše v oceni stopnje vpliva. Študentje menijo, da bi v mnogo večji meri morali sodelovati predvsem pri vprašanjih, ki zadevajo študentski proces (učni program, organizacija študija, metode, nabava literature, materialni pogoji študija), pedagoški delavci pa menijo, da naj bi se vpliv študentov glede teh vprašanj (in drugih) izražal bolj v konzultacijski stopnji, obliki (dajanje mnenj, predlogov in podobno). Najmanjše razlike med študenti in pedagoškimi delavci pa so v oceni vpliva študentov pri urejanju vprašanj, kot so: finančni načrt in zaključni račun, delitev dohodka in osebnega dohodka, volitve in reelekcija učiteljev. Pri teh vprašanjih se mnenja skladajo v tem, da je potreben bolj konzultacijski vpliv študentov. Pri vprašanjih, kot so volitve in delo samoupravnih organov, samoupravni akti, pa so si oboji skoraj edini v ocenah, da je potreben vpliv študentov oziroma njihovih predstavnikov v stopnji sodočanja. (Vpliv študentov je v teh vprašanjih že itak zakonsko zagotovljen.)

Vprašanje vpliva študentov na delo šole sodi vsekakor med najbolj bistvena vprašanja samoupravnih odnosov na visokošolskih zavodih. To je vprašanje, kjer prihajajo neposredno in najbolj do izraza različni interesi pedagoških delav-

cev in študentov, vprašanje, ki najbolj izraža različni status enih in drugih, ali — drugače rečeno — neenakopravni položaj študentov na šoli oziroma v izobraževalno-vzgojnem procesu. In končno: v določenem smislu izražajo odgovori na to vprašanje naprednejšo ali konservativnejšo miselnost študentov oziroma pedagoških delavcev.

Če k temu dodamo še mnenje pedagoških delavcev, da je največja ovira, ki otežkoča študentovo uspešnejše sodelovanje v upravljanju šole, študentska nezainteresiranost za to sodelovanje, in po drugi strani mnenje študentov, da je največja ovira preobremenjenost študentov (ta je še vedno večja od 30 ur tedensko v večini šol), potem lahko ugotovimo ne samo, da se mnenja študentov in pedagoških delavcev v nekaterih bistvenih vprašanjih samoupravnih odnosov razlikujejo, temveč lahko tudi predpostavljamo, zakaj prihaja do takšnih razlik. (iz analize)

RAZISKAVA o problemih samoupravne prakse na visokošolskih zavodih nam tokrat služi za bolj detajlno analizo samoupravnih odnosov (vsaj nekatere najzanimivejše ugotovitve). V eni izmed prejšnjih številk smo namreč dokaj teoretično razpravljali o samoupravnih odnosih predvsem z vidika reforme visokošolskega izobraževanja (Katedra, št. 6, Pravica študentov do samoupravljanja). Vendar pa nam ta prikaz (to je pomanjkljivost razprave, ker ni poskušala nakazati rešitev, kar bi bila tudi njena naloga) samoupravnih odnosov potrjuje naše prepričanje, da obstaja konfliktna situacija. To se kaže predvsem v naslednjem:

— **OBSTAJA RAZHOD MED ZAKONODAJO IN PRAKSO,**

— **MED TEORIJJO, ZAKONODAJO IN PRAKSO,**

— **OBSTAJAJO KONFLIKTI MED PROFESORJI IN ŠTUDENTI (KONSERVATIVNE METODE IN ODNOSI V IZOBRAŽEVALNEM PROCESU),**

— **ZNANE SO RAZLIČNE OCENE NEKATERIH VPRAŠANJ SAMOUPRAVLJANJA ŠTUDENTOV IN PROFESORJEV.**

Ključ za razrešitev tega sicer zapletenega, vendar za učinkovitost študija najvažnejšega vprašanja bomo morali poiskati v samoupravnem odnosu na šoli — t. j. pouku in njegovi materialni osnovi. To pomeni, da ne gre samo »za upravljanje« s šolskimi posli, kot so trdile Ideje, pač pa predvsem za aktivno udeležbo v učnem, pedagoškem in — v primerni meri — tudi v znanstvenem procesu. Osnovna skupnost dela in učenja je skupina študentov in profesorjev pri pouku. To je lahko oddelek, manjša skupina (team, oddelek) študentov in profesorjev, ki opravljajo izobraževalne, vzgojne in znanstvene naloge.

»V takšni delovni skupini je možna uporaba najsodobnejših učnih metod, v katerih je omogočeno direktno in popolno sodelovanje profesorjev in študentov. To je osnova za racionalno in učinkovito pedagoško, izobraževalno in z njim povezano znanstveno in drugo delo profesorjev in študentov, pri katerem so prvi in drugi svobodni pri skupnem delu in odgovorni zanj. Z združevanjem teh osnovnih delovnih skupin nastajajo širše enote, oddelki, letniki, višje šole, fakultete, združenja in univerze. V kolikor je ustvarjen enakopravni, moderni in predvsem **učinkovit** delovni odnos na temeljnih skupinah dela, se vprašanja odnosa (sodelovanja) v višjih integracijskih enotah sama od sebe rešujejo.«

Naslednje vprašanje je financiranje pouka (izobraževalnega in znanstvenega dela). To sicer v širših družbenih odnosih osnovno gibalo samoupravljanja je od študentov — in v širšem smislu tudi od profesorjev — popolnoma odtujeno. Študent in profesor morata na svojih plečih občutiti, da **družba plačuje** obema: enemu, da vodi izobraževalni, vzgojni in znanstveni proces, in drugemu, da z ustvarjalnim izobraževanjem pridobiva znanje — študira. Oba opravljata določeno delo, vendar zanj morata biti plačana, čeprav po položaju nista enaka. Delo se seveda logično verificira z učenčevo (študentovo) oceno. Iz tega izhaja, da bosta sredstva, ki jih družba daje po samoupravnih dogovorih za opravljanje tega dela in za financiranje pogojev, v katerih se to delo odvija, **SAMOUPRAVNO RAZDELILA**.

Namenoma sem v tem sklepu uporabljal ednino in dvojino, da bi tako poudaril posebnost tega osnovnega odnosa med profesorjem in študentom. Jasno pa je, da sta tako dimenzija vsebine dela — študija — kot finančno-materialna dimenzija tesno povezani in da tvorita samoupravni odnos.

Slavko Gerič

»Marksi:zem prodira na vseučilišče skozi vse špranje.« se razvema konservativni liberalci, filozof in profesor Michael Landman ter obtožuje svojega kolega, levo orientiranega Jacoba Taubesa kot enega od krivcev za tako stanje. Landmannova obtožba temelji na dogodkih, ki so spet razburkali že tako nikoli mirno situacijo na berlinskem Svobodnem vseučilišču (FU).

»Običajen človek nima več prostora niti za dihanje,« trdi Landmann, »ker so tudi upravni odbor in učiteljska mesta okupirali levičarji.« A tudi to, se jezi dalje, jim ni dovolj. Sedaj bi po vsej sili hoteli še eno mesto: Wolfgang Lefèvre (29 let), nekoč ideolog SDS in zahodnoberlinski študentski voditelj, sedaj sodelavec partijske skupine za utemeljitev Proletarske levice, človek, ki se je poročil s knjigovodsko delavko Ingrid, takšen individuum bi naj postal asistent. Toda Lefèvre ne more prevzeti mesta, ki je že zdavnaj rezervirano zanj, ker ni — kot to trdi v svoji oceni pet strokovnjakov — zadovoljil s svojo doktorsko disertacijo. Njegovo delo (O zgodovinskem karakterju in vlogi metode meščanske sociologije — raziskovanje del Maksa Webra) je poželo kritike, in sicer tako konservativcev kot samega Taubesa, Lefévrovega mentorja in zaščitnika. Drzno smeje teze, po katerih »si znanost poskuša, politično se uklanjajoč kapitalu, zagotoviti položaj izven družbenih spopadov,« v svojih skrajnih konsekvencah prav gotovo niso sprejemljive za nikogar v Nemčiji. Zato je že v maju lanskega leta Taubes pismeno svetoval Lefévrju, naj predele te »polemične spise«, da bi nasprotnike prisilil vsaj k razmišljanju. Kajti če to ne bi uspelo, »bo nastal takšen vik in krik, da ne bo nihče nikogar slišal... A mladi socialist ni pristal na nikakršne posege, tako da je moral Taubes v svoji recenziji na dvajsetih straneh pojasnjevati, zakaj brani delo, v katerem je bila napadena celotna meščanska filozofija od Kanta do Webra in ki so v njem mnogi vidiki argumentacije ostali nepopravični z njegove strani. Kljub temu, ocenjuje Taubes, je ta polemični tekst proti »ukoreninjenemu dojemanju družbenih znanosti« vsekakor sprejemljiv kot disertacija, »ker duhovna energija, ki je bila potrebna, da tako delo nastane, to popolnoma opravičuje«.

Tudi drugi znanstvenik, raziskovalec religije Klaus Heinrich, si prizadeva, da bi priznali to delo (»zlasti če ga primerjam s kopico del, ki so sprejeta, priznana, a niso dokazala prav ničesar«) in sklepa svojo potrditev Taubesovih besed z oceno »zum bande«.

Ceprav nepoklicani so se pojavili tudi drugi, katerih ocene so povsem nasprotno. Le-ti odklanjajo to delo »vulgarnega dogmatizma« (Ahl-

policijskim nadzorstvom, kar v Angliji sicer ni dovoljeno). Skoraj vsi angleški časopisi kritizirajo ta odlok kot neupravičen oster. Poudarjajo, da je v nasprotju z angleško tradicijo odzveti azil, pravico bivanja, preganjanim ali onim, ki mislijo po svoje, tudi če so za to resnično trenutne notranje politične potrebe. To je prisililo ministra Maudlinga, da je začel taktizirati. Prvo odobritev, je pričel pojasnjevati, je Dutschke dobil, da bi lahko v miru okrevljal, potem ko je 1968. leta skoraj podlegel rani, ki jo je dobil od atentatorjevega strela. Po angleških običajih se tako izdano dovoljenje ne more obnoviti. Zategadelj, se je poskušal braniti Maudling, se takšen odlok ne more spravljati v zvezo s politiko. Šele na koncu je, kot poslednji argument, navedel »razloge državne varnosti«.

Vse to je treba motriti s precejšnjo bojaznijo, poudarjajo dobro poučeni opazovalci. Dutschkeju je — čeprav je »ozdravel« — popolnoma onemogočena vsaka močnejša politična aktivnost, naj on to želi ali ne. Njegova poškodba je bila take narave, da so mu ostale trajne posledice — občasni napadi, podobni epileptičnim, nesposobnost, da osredotoči svoje mišljenje in pozornost na neko trajnejšo aktivnost, in končno dejstvo, da se mora praktično še enkrat učiti vse, kar je nekoč znal ali počel (še danes se mu zgodi, da mu zmanjka zanj sicer karakteristična gesta ali beseda). Če je tak človek nevaren za »angleško državo in demokracijo«, je to samo dokaz več, da je silam, ki se, akoravno so na oblasti,

ne morejo znati v novem času, potreben izgovor, s katerim bi opravičile bodoče odloke. To potrjuje tudi kampanja tistih, ki si prizadevajo braniti ta odlok tako, da povezujejo Dutschkeja — povsem nedolžnega — celo z bombnim napadom na poslopje britanskega ministrstva za delo in z verskimi spopadi v Severni Irski. Morda se Angleži še kesajo zaradi svoje brezmejnne tolerance, ki so jo kazali, ko so pustili

so bili izdelani tako, da stare ure, ki bi jih morale aktivirati, tega niso storile, ker so bile pokvarjene ali nenavite; njegove neumnosti so lahko eksplodirale edino kot izvrstni vici za razveseljevanje publike. A to pot, kot niti svoj čas v Berlinu, ne more nič rešiti Teufela pred nekaj meseci zapora. Kajti ta propadli študent žurnalističke, nekoč eden od pojmov upornega študentskega Berlina, je ostal v svoji borbi »proti ureditvi, ki so jo vsilili kapitalistični interesi in ki jo brani kapitalistična pravica« popolnoma osamljen. Pojasnilo za njegov specialni način borbe poskušajo nekateri najti v pomenu njegovega priimka (vrag), a sodnik, ki vodi proces, za to očitno nima razumevanja in je zadovoljno ugotovil: »No, končno smo tudi tega vraga zgrabili za vrat.«

(Po pisanju tujega tiska priredil Vladimir Matek)

dežela brez neba

OB OBLETNICI PALESTINSKEGA UPORA

Nisem filozof, nisem politik, poglabljam se v duševnost ljudi, delim njihovo bolečino in se žalostim z njimi.

Vedno znova poslušam krike, obupanost in otroški jok, ki se prepletajo z brnenjem letal in bolestinim zavijanjem vetra.

Vidim visoke stebre dima, v viharju prahu kamenje, od katerega se kaži, in pepel sežganih sanj.

Dvignem glavo, da bi videl nebo. Nit delčka modrine ne najdem. Vse kar vidim, je le ogromen oblak prahu, Vreli dan in pepel. Tedaj se zavem: to je dežela brez neba, dežela brez sanj, dežela, ki so ji odvzeli nebo. TO JE PALESTINA!

Jokajoč otrok priteče k meni in krepko zarije glavo v moje tresoce se roke. Hoče, da mu vrnejo izgubljeno mamo, njegove bele golobe in njegov del neba. Prosi veter, da mu vrne delček tistih sanj, ki jih je sanjal, ko je gledal zvezde, ko je še imel mamo in svoje golobe.

Vse je nemo, hladno, nemo in mrtvo. Samo ogromni tuji čevlji gazio preko mrtvih jat belih golobov, gazio pepel nedosanjanih sanj, preko ogromne gomile kamenja, vse, kar je človeško, gazio.

Ponovno krik, obupni jok otroka, ki je položil glavo v moje dlani. Toliko solza naenkrat še nisem videl. Tečejo, kot vroči potočki tečejo po obrazu, meni pa bolečina trga srce.

Zakaj mu ne vrnejo njegovih zvezd, njegove mame, njegovih golobov? Zakaj jim ne vrnejo njihovega življenja, njihovih sanj?

Zakaj jim ne vrnejo njihovega neba? kakšno lepoto vidijo v tem joku? Zakaj vse to? In preko poslednje ruševine in preko poslednjega pepela nekih sanj in preko poslednje mrtve jate belih golobov gazio tuji, veliki čevlji.

Zakaj je to dežela, ki so ji odvzeli nebo? To je dežela brez oliv in murnov v travi.

To je dežela, ki so ji odvzeli sanje. TO JE PALESTINA!

kaj je revolucionarna avantgarda

Pojem celote Heglovega pojmovanja o totalnem, do kraja natančnem svetu je metodično uresničil v svetovni zgodovini tisto praktično pot v povezavi s politiko, ki je po eni strani pomagala meščanskim partijam, na drugi strani pa pripravila zlom države v leninističnem smislu mirnega razvoja med krizami. Vendar je odprta fronta delavskega razreda in nasprotna ofenziva visoko razvitih produkcijskih odnosov uresničila imperializem. Imperializem tako teži na ekspanzijo, ki postavlja v nevarnost svetovne vojne celotno obdobje z vsemi močnimi sredstvi na šibkih mestih, v nedomišljeni viziji pa prodaja idejo o svetu brez lakote, vojne in trpljenja. Tako je tretji svet imperialistične družbe skušal vplivati na ljudske vstaje v Afriki, Aziji, Latinski Ameriki. Tu lahko najdemo osnovni razlog za upor študentov proti vojaški intervenciji, proti nasilju, proti razrednim razlikam, ker so v naši dobi konstrukcije totalite vedno revolucionarne in aktualne, neposredne in solidarne. V kapitalističnih produkcijskih procesih je prišlo do sentimentalnega humanizma in uveljavila se je kritika vseh institucij v avtoritarni družbi. Zato študentje po vsem svetu odobravajo gverilo, sovražijo izgubljene eksistence meščanskih družin, zato kritično spremljajo politiko zunanjega sveta, tako da skušajo kritično kompromitirati politiko znotraj lastne dežele... Za vsako tiranijo se namreč skrivajo veliki koncerni. Protest in študentska demonstracija sta torej edina in upravičena. Študentje se učijo od opozicije in so sami opozicija. Študentje so opozicija proti namršnikarim vladnim ljudem, ki se svetijo po TV kamerah, študentje so opozicija proti pozdr-

usode bivših študentskih voditeljev

berg), »izvrstnega pojasnjevanja levega iracionalizma« (Hübner), »mistifikacije, t.j. špekulacije«, kot ga je ocenil sociolog Lieber.

V kritiki Kanta se »Lefèvre vede kot yankee na dvoru kralja Arthura«, trdi Landmann. Nepričakovano se je tem ocenam pridružil sociolog Horst Baier, ki so ga lani povabili na frankfurtsko vseučilišče, da bi zamenjal pokojnega Theodora Adorna. Kot nevtralni sodnik se je Baier (po bežnem branju) spopadel z Lefévrovimi nasprotniki in trdil, da je njegova analiza Webra zelo originalna, delo pa »v vsakem primeru sprejemljivo«. Nenadoma, v oktobru, je prekinil s polemiko, ki jo je bojeval s profesorjem, in sprejel njegovo mnenje, da so Lefévrova pisanja »z znanstvenih, političnih, formalnih in vsebinskih razlogov nesprejemljiva«. (!)

Medtem je četverica nasprotnikov — profesorja uspela izsiliti sestavo nove komisije, ki delo mora sprejeti ali ovrči in v kateri Lefévrovi simpatizerji niso več, kot v prvi, v večini. Profesor Taubes upa, da bo ob pomoči vseh legalnih sredstev, ki so mu na razpolago, uspel prepričati odbijanje Lefévrja... Ako vseučilišče ne želi odobriti takega poskusa pojasnjevanja intencij študentskega protestnega gibanja, pomeni to, da zanika ne tako nepomemben del svoje zgodovine. Kaj se bo po vseh teh spopadih, po večini med profesorji, zgodilo z Lefévrov oziroma ali se bo moral učiti rokodelstva pri ordinarijatih, da bi lahko dobil pozitivno oceno, morebiti pa moral celo ostati na ulici, to v tem trenutku nikogar, tako se zdi, ne zanima preveč.

KDO SE BOJI RDEČEGA RUDIJA?

Rudi Dutschke mora zapustiti Anglijo. Sodišče, Immigration Appeals Tribunal, ki ga sestavljajo dva uradnika, odvetnik, general in sodnik, je pred nedavnim odbilo pritožbo 30-letnega (bivšega) ideologa SDS in potrdilo odločbo konservativnega ministra notranjih zadev Maudlinga. Dutschkeju, ki je na vseučilišču Cambridge pripravil disertacijo o delu madžarskega marksista Georga Lukacsza, niso podaljšali bivanja v Angliji, ker je postal nevaren za njeno varnost. Ne more se namreč »prevzeti riziko, ki bi ga lahko prinesla njegova nadaljnja prisotnost«, saj so njegovi stiki s politično aktivnimi Angleži pričeli preraščati meje »normalnih družbenih kontaktov«. S tem je prekršil obljubo o svoji »politični abstinenca«, ki jo je dal Maudlingovemu predhodniku, laboristu Callaghanu, in prav zdaj morda (kako bi mu verjeti?) »naklepa in pripravlja« nekaj zelo pomembnega, na primer vsaj »psihično prisotnost« v kakih demonstracijah.

Angleška javnost se je razburila zaradi tega »špekulativnega unfair izleta v oreročišče«, kot je ta odlok okarakteriziral Times, časopis, ki ga ni mogoče pogostokrat videti z ramni ob ramni ob laboristični levici (Dutschkejevimi branilcem ni bil, zaradi državne varnosti, na razpolago dokazni material, na osnovi katerega je nastal odlok, a vse kaže, da so ti dokazi zbrani s prisluškovanjem privatnih telefonskih razgovorov in s

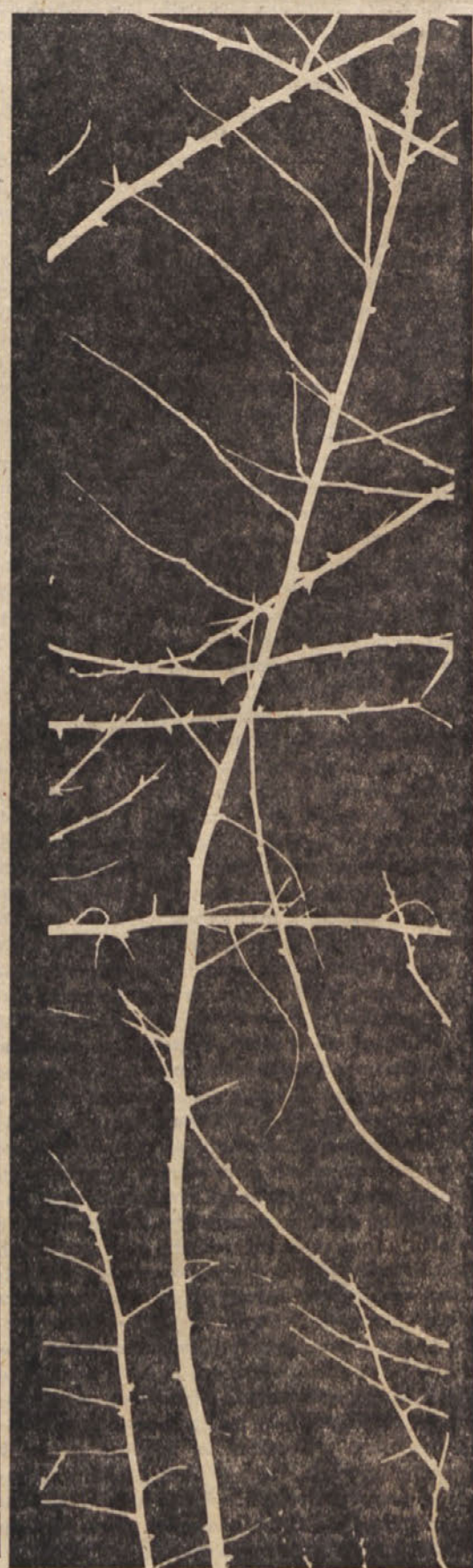
OGENJ POD IMPERIALISTIČNIMI ZADNJICAMI

»Gospod Teufel, vstanite, prosim!« »Prepričan sem bil, da ima obtoženec pravico vsaj sedeti. Ako vam je všeč ali ne, vstal bom šele takrat, ko boste odšli.« »Gospod Teufel, na žalost bom prisiljen odstraniti vas iz dvorane, ako ne boste spremenili svojega odnosa do tega sodišča.« »Kmalu na svidenje, gospod sodnik!«

Približno tako je potekal dialog med sodnikom in obtoženim Fritzom Teufelom, ki so ga pred nedavnim, okovanega v lise, v splošno veselje meščanstva posebni čuvaji nekajkrat pripeljali v malo sodno dvorano Münchenske hiše pravice. Zločini, katerih je obtožen, so težki: Teufel je opozicionar z izkušnjami: že leta 1967 in 1968 je spravljal v obup policijo, ki ji je povzročal — skupno z drugimi uporniški študenti — neštete probleme. Tokrat je obtožen, da je v vodovodno instalacijo Münchenskega sodišča podtaknil dve zažigalni bombi, in sicer prav v trenutku, ko se tam zbira največ ljudi. Obtožnica ga bremeni, da je skozi okno bavarskega pokrajinskega odseka za kriminalni vrzel dva molotovcocktaila, da je vabil k protestnim shodom, ki bi morali biti v državnih uradih, da se je izdal za nekega fiktivnega Tomasa Bachmana, da je imel pri sebi protestne in propagandne prepovedane plakate, ki so pozivali k revoluciji (»ogenj pod imperialističnimi zadnjicami...«), da je žalil sodišče (svaša pravica je potopljena tako globoko, da se bo skoraj zadušila). Je celo nekaj takih, ki trde, da iz zapora vodi akcije Münchenskih »tupamarov«, ki zahtevajo njegovo svobodo in za povračilo obljubljajo, da bodo prenehali izzivati lažne upore s podtaknjenimi bombami.

V resnici se je on, po vsem sodeč, ves ta čas dobro zabaval z državno službo, zlasti s policijo. Kot svobodni Till Eulenspiegel je bril norce in se posmeoval. Njegove zažigalne bombe so bile namreč pripravljene tako, da se niso mogle aktivirati nikoli slučajno, njegovi pekleniški stroji

V. A. G.

skrb za našega človeka

Osnovno vodilo socializma je človek. Ta pa je, žal, biološko nepopolno bitje in zato včasih celo zbolí. Torej je v skrbi za človeka, ki je osnovni, temeljni del družbe, ena bistvenih nalog skrb za njegovo zdravje. Le zdrav človek bo lahko dal družbi toliko, kot da od njega zahteva, bo lahko dovolj ustvarjal ali proizvajal in se vključeval v samoupravljanje. Da pa bi človek lahko izpolnil vse te naloge in zato ostal zdrav, mu mora družba zagotoviti:

— primerne stanovanjske pogoje, ki jih marsikdo pri nas nima.

Med popisom prebivalstva sem imel priložnost videti »stanovanja«, ki jim kljub sorazmerno veliki površini mnogo bolj ustreza na-

živ brlog. Tla so namreč iz gnile lesene obloge, zidovi pa so tako mokri, da voda skoraj teče po njih.

Videl sem tudi stanovanje, ki sicer ni tako vlažno, pa ima zato le 6 m² površine;

— primerno prehrano, ki je v povprečju nima noben Jugoslovian.

Pojemo mnogo premalo jabolk, mnogo premalo mesa in živalskih beljakovin, preveč kruha in močnih izdelkov, testenin itd.;

— rekreacijske možnosti, ki jih pri nas prav tako primanjkuje.

Telovadnic nimamo dovolj niti za osnovne šole in telovadna društva so prisiljena izposojati si šolske telovadnice v večernih, za delavca mnogokrat že poznih urah. Težko je do 10. ali 11. ure igrati košarko, telovaditi, igrati roketmet ali kaj drugega in nato naslednji dan vstati ob 5. uri;

— pa še zdravstveno varstvo ni dovolj organizirano.

Res je sicer, da imamo socialno zavarovanje, ki vsakemu delovnemu človeku in njegovim najožjim sorodnikom omogoča zdravljenje, a delavec mora kljub temu, da vso svojo aktivno dobo odvaja okoli 10 % svojega čistega dohodka za zdravje in približno dvajset % v pokojninski sklad, še dodatno plačevati zdravstvene usluge. Nekatere cene res niso visoke: zobe ti izpulijo za pičlih 300 do 600 st. din, zdravilo te v lekarni stane le 500 st. din, pač pa te vsak pregled pri specialistu, za katerega si se odločil sam, brez napotnice, stane najmanj 5000, včasih pa tudi nad 10.000 st. din, večja zobna proteza pa te olajša tudi za 50 in več starih tisočakov.

Prav je, da, dokler ne bomo toliko proizvajali, da bi samo s prispevki krili vse stroške zdravstva, tudi med zdravljenjem sami nekaj še dodatno prispevamo, vendar pa so nekatere cene mnogo previsoke. Drugi problem pa je v tem, da veljajo te ugodnosti le za zavarovance, to je delovne ljudi in njihove najožje sorodnike, to pa so mladoletni oziroma šoloobvezni otroci in zakonski partnerji, vsi ostali, ki pa so prav tako naši ljudje, pa teh »privilegijev« nimajo. Dijak srednje strokovne šole, ki šolanja ne namerava več nadaljevati in čaka na zaposlitev, NI SOCIALNO ZAVAROVAN. To pa seveda ne pomeni, da bo tudi ostal zdrav. In zdravljenje si mora plačati sam. Student, ki je diplomiral ali pa mu je potekel status študenta, v času, ko čaka na zaposlitev, tudi NI socialno zavarovan in si mora tudi sam plačati zdravljenje.

Otrok, ki je preživel težko operacijo in potrebuje 24 ur na dan nego, njegov edini sorodnik pa je mati, ki je zato skoraj prisiljena zapustiti delovno mesto in ga negovati, z materjo vred ni več zavarovan in vse zdravstvene usluge morata tako mati kot otrok plačati. Tak primer je pred nekaj časa polnil časopisne stolpce in ne vem, kako so ga rešili. Dovolj žalostno je že to, da je sploh prišlo do tega primera. Vendar jaz to imenujem birokracijo v najčistjši obliki, kar je še dodaten razlog za obtožbo.

Zdravnik, ki je v času pred grozečo epidemijo uporabil več preventivnih injekcij, kot pa je bilo določeno v planu, je prejel ukor in bil denarno kaznovan. Ali torej vsak, ki zbolí

preko plana, ni več upravičen do zdravniške nege oziroma zaščite? Tudi ne vem, kako so ta primer rešili, a do njega je prišlo in že to je zadosten razlog za ogorčenje. Takih ali podobnih primerov pa je prav gotovo še več!

Vprašal bi: ali delavec, ki do nedavnega ni zaslužil več kot 60.000 st. din in si torej ne more privoščiti, da bi za zobno protezo plačal 50.000 st. din, ni prav tako človek, ali ni upravičen do novih zob, in sicer prav tako kot tisti, kateremu ni težko plačati tudi več? Ali dijak in študent, ki ne moreta že prvi mesec po končanem šolanju najti zaposlitve (vsi veste, da pri nas ni toliko prostih delovnih mest, da bi to bilo vselej mogoče), nista človeka, prav tako upravičena do zdravstvene nege? Saj sta mnogo manj kot zaposleni zmožna plačevati v tem primeru skoraj astronomske zneske za zdravljenje.

Ali kmet, ki mu zemlja ne daje dovolj, da bi lahko kril stroške socialnega zavarovanja, in tudi takih je pri nas, kot veste, kar precej, ni še mnogo bolj obremenjen s plačevanjem stroškov zdravljenja in zato prav tako potreben in upravičen do zdravstvene oskrbe kot vsak drug?

Upam si trditi:

Dokler bomo v naši domovini razlikovali zavarovance od drugih ljudi, dokler bo nekdo, ki začasno ni zaposlen, kot na primer dijak ali študent, ki se že prvi mesec po končanem šolanju ni uspel zaposliti, v naši domovini moral zdravnika in njegovo delo plačati, tako dolgo ne moremo povsem odkrito govoriti o socializmu.

B. Gerlič

gospodarska reforma: drugič

Prvotno veselje in val navdušenja, ki nas je zajel ob zadnji devalvaciji, sta mimo. Trezno razčlenjamo razmišljati o vsakdanjem delu, ki bi nekoč vendarle moralo pripeljati socialistično Jugoslavijo na zeleno vejo. Dr. Tine Lah, poslanec gospodarskega zbora zvezne skupščine, ocenjuje posamezna vprašanja takole:

Katedra: »Po devalvaciji smo vsi prišli do zaključka, da je treba zmanjšati porabo in zvečati proizvodnjo. Z devalvacijo smo povečali kupno moč tujih valut, uvoz pa je za Jugoslovane postal dražji. Poglejte: podražil se bo uvoz, povečuje pa se povpraševanje po domačih artiklih. To povzroča težnjo po zviševanju cen, kar pomeni uničenje pozitivnih posledic devalvacije. Komaj dva meseca po devalvaciji se zopet vrtimo v inflacijski spirali. Zdi se mi, da to ni pot, po kateri bi prišli do zastavljenih ciljev. Dr. Tine Lah: »Negativna plačilna bilanca daleč presega naše možnosti, po vplivih pa, ki jih ima na gospodarstvo, presega vse meje. Probleme akumuliramo (melikvidnost, mednarodni odnosi, odnosi med narodi, nerazvita področja). Naj bo vlada še tako odločna, obtežena je z zavorami, kakršni sta nelikvidnost in pasivna plačilna bilanca. Vsi stabilizacijski programi nosijo slednje preteklosti. Pri nas bi morali začeti reševati probleme pri sebi, komaj potem pa naj bi računali na pomoč skupnosti. S kakšno pravico lahko nekdo zahteva pomoč družbe, če svojih možnosti ni izkoristil 100-odstotno? Oddaljujemo se od optimuma. Po devalvaciji je bil ustvarjen manevrski prostor: kurz dinarja je bil višji, kot znaša njegova dejanska vrednost. To naj bi pospešilo izvoz. Vendar smo z zviševanjem cen ta manevrski prostor izkoristili. Začetno popuščanje pa sprošča nove apetite. Spremembe cen so nujne, kajti izhodišče nam morajo biti svetovne cene. Ne moremo jih administrativno določiti, na cene moramo vplivati posredno, z reguliranjem ponudbe in povpraševanja. Pomembno je obvladovanje gibanja osebnih dohodkov, kajti inštitut za ekonomske znanosti iz Beograda (in v Ljubljani) je ugotovil, da osebni dohodki vplivajo na inflacijo kar 80-odstotno. Družbeni dogovor na tem področju je nujen, prav tako pa ustrezen davčni sistem. Poleg nerealne osebne porabe pavlja na inflacijo tudi investicijska poraba. Brez investicij ni razvoja in še lep čas bodo predstavljale znaten delež v delitvi produktov. Pa tudi splošna poraba ni v skladu z možnostmi. Pretirani porabniki so: administracija, zunanja politika, pa tudi vojska, čeprav se bo dalo dokazati, da vojska pravzaprav omogoča nemoten razvoj.«

Katedra: »Ze nekoliko zastarelo vprašanje: dr. Miljanec je odstopil, ker je zahteval takojšnjo izvedbo devalvacije. Kasneje se je ZIS premislil in devalvacijo vendarle izvedel. Ne verjamem, da so se pogoji v dveh mesecih tako spremenili, da so opravili devalvacijo.«

Dr. Tine Lah: »V dveh mesecih so bili izvedeni določeni ukrepi, ki so devalvacijo opravičili, verjetno pa so na odstop dr. Miljanca vplivali še drugi razlogi.«

Katedra: »Govorimo o razvoju nerazvitih območij. Povečujemo pa tudi premije za izvoz in s carinami ščitimo domače proizvajalce. Država mora za to nekje dobiti denar: jemlje dobrim proizvajalcem, da bi podpirala slabše. Tako pa je manj kakovostnega kapitala, ki bi se lahko pretakal v nerazvita območja. Ali se vam ne zdi, da sami sebe zanikamo?«

Dr. Tine Lah: »Premija za izvoz se podeljuje, ko je svetovna konkurenca prehuda ali ko je tečaj valute nerealen. Ko pa se konkurenčna sposobnost poveča, se premiranje zmanjša. To spremljamo tudi z zaščitnimi carinami, vendar se moramo zavedati, da je to le začasen ukrep. V okviru GATTa je to sprejeto. Kar se tiče nerazvitih območij: regionalna metoda planiranja in pospeševanje razvoja ne smeta biti izjemna ampak planirana in normalna. Reklj bodo: uporabimo »zakon gravitacije, gradimo tovarne v centrih, pustimo Haloze, Slovenske gorice. Naj se delavci pripeljejo na delo. To pa je rešitev le v nekaterih conah. Računati moramo na utrujenost, na transportne stroške itd. Dokler obstaja nerazvita območja, je ekonomskega neukovitost nospesevati razvoj relativno razvitih, ker je stopnja nerazvitosti še pod tistim nivojem, ki omogoča optimum gospodarstva. Nerazviti v neučakanosti preveč zahtevajo: da naj stagnira razvoj razvitejših, dokler se nerazviti ne povzpne na njihov nivo. Gospodarstvo mora biti dinamično. Imamo koncept razvoja nerazvitih območij, sklad za nerazvita območja. Ekonometrič-

ne pristopa na ni. Pozicija Jugoslavije je zelo zanimiva, nahajamo se na vrhu skupine nerazvitih in bomo kmalu preskočili med razvite. Dobivamo ugodne kredite, kasneje pa jih bomo morali mi dajati manj razvitim, kakor sedaj počno tisti, ki so bolj razviti od nas. Nerazvita območja hočejo drage investicije (reprezentativne objekte, najboljše hotele). Ne skušajo pa bazirati na lastnih silah, s tem da bi v obdobju ekspanzije angažirali še tuje sile.«

Katedra: »S carinsko politiko ščitimo domače proizvajalce. Vendar pa se taka zaščita izrojava v monopol, ki ga s pomočjo države ustvarijo privilegirani proizvajalci. Kateri instrumenti bi najustrezneje zavrli takšne težnje: svoboden uvoz, administrativno ukrepanje?«

Dr. Tine Lah: »Ce znižamo carine, se poveča konkurenčna sposobnost tujih proizvajalcev. Naši proizvajalci pa ji ne morejo parirati. Idealno bi bilo, ko bi v mednarodnem merilu integrirali gospodarstvo. Če hoče neka vlada učinkovito ukrepati, mora imeti razvejano mrežo institutov, ki ne delajo le po naročilu. Pri nas pa premalo opiramo odločitve nosilcev ekonomske politike na znanstvene dosežke institutov. Tudi tu lahko iščemo vzroke za tako stanje v zunanji trgovini.«

Katedra: »Uveljavili smo sistem depozitov na uvoz, dajali izvozne premije. Kako bi bilo najbolje organizirati zunanjo trgovino v novih pogojih?«

Dr. Tine Lah: »V svetu se uveljavlja tendenca združenega marketinga. Tehnični napredek je vedno večji. V svetu ne ločijo zelo ostro pojma notranja in zunanja trgovina. Mala in srednje velika podjetja se združujejo in formirajo v združeni marketing. Vprašanje je, katere funkcije prenesejo na marketing. Če prenesejo vse svoje funkcije, nastane združeno zunanjetrgovinsko podjetje. Ta oblika bo kmalu prevladovala. Proizvodnja bo resnični nosilec razširjene reprodukcije in mednarodne menjave. Integracijski organizmi bodo bazirali na marketing konceptih in bodo neposredno dajali osnove za organizacijo proizvodnje. V združenih marketingih bo baziralo delavsko samoupravljanje. Uvozne carine ni tako lahko zviševati, ker smo člani GATTa. Fleksibilen tečaj dinarja, ki bo odvisen od ponudbe in povpraševanja v tržnem gospodarstvu, bo omogočil takojšnje korigiranje odločitev.«

Katedra: »Različno razvite republike potrebujejo (zaradi različnih pogojev dela) različne ekonomske ukrepe. Republike dobivajo več samostojnosti. Kako naj se v teh pogojih obnašajo nosilci ekonomske politike?«

Dr. Tine Lah: »Vsak ekonomski subjekt se naslanja na strokovno delo. Pogrešam pa organizirano mrežo institutov, ki bi dajali osnovo za politične odločitve. Vlado odločanje namreč pomeni le zadnjo fazo procesa, ki je tudi najbolj odgovorna. Povezovati bi morali teorijo in prakso. Tako pa še vedno slišimo mnenja, da bi nam ekonomisti dajali rešitve. Vendar moramo upoštevati splet političnih, socialnih in drugih razlogov. Minister za gospodarstvo mora biti ekonomist, sicer bo kot don Kihot. Poglejmo Kanclerja prof. Erharda in ministra Schillerja! Pri nas pa se še vedno lahko zgodi, da elaborat dr. Horvata iz Beograda, ki je pred dvema letoma do potankosti razčlenil gibanje gospodarstva do leta 1971 in ga poslal ZIS, obleži v predalu. Skratka: zanemarjamo ekonometriko, eksaktno analizo. Ali ni zlata vredna ugotovitev, da se prepriči porabnik ravna v veliki meri po pričakovanem osebnem dohodku za 6 mesecev naprej? To je podjetniško ravnanje v individualni um!«

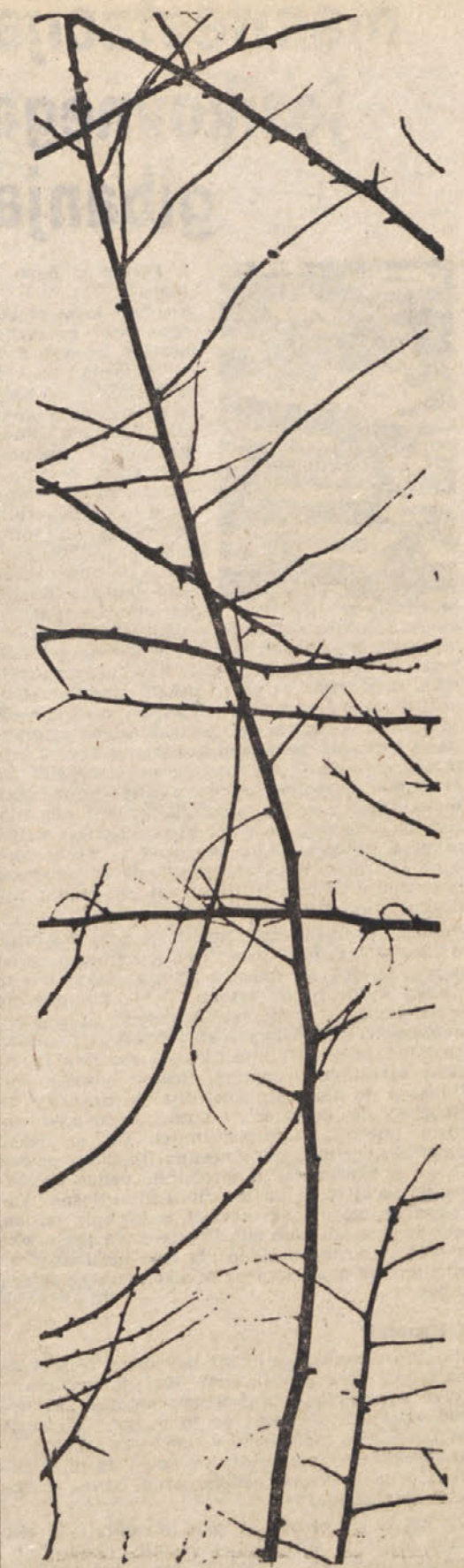
Zelo daleč smo še od stabilizacije gospodarstva. Če sindikat pravijo, da je minimum osebnega dohodka 500 dinarjev, čez nekaj dni pa trdijo, da znaša minimalni OD 800 din, če uveljavljamo skupščinski sistem, kjer zveznemu izvršnemu svetu manjkajo pooblastila za izvedbo ključnih gospodarskih ukrepov (na ta način se je razširila tudi: novica o devalvaciji), potem uspehov ne moremo pričakovati z gotovostjo.

D. Zbašnik

ko bodo avtomobili vžigalične škatle

Vidim te, vidim te, vidim tvoj gobec, vidim tvoje zavite čekane, beli so, bleščeči. Ha, ha, zakaj se še skriváš, saj te vidim, vidim tvoj gobec! Kdo si? Tebe nisem klical, ne, tebe nisem klical. Izgini, kaj delaš tu, izgini! Pusti me! Kaj hočeš od mene? Ti, ti si zver! Izgini, nisem te klical. Izgini, razkosal te bom, udaril te bom! Zakaj ne odgovoriš? Zakaj se nočeš pogovarjati z mano? Kaj ste vsi nemi? Zakaj so me zaprli? Zakaj so mi rekli, da se lahko skrivam tu? Povej že kaj, reci kaj, zatuli! Zatuli, odprl svoj gobec! Past! se hočeš. Pusti to drevo. Moje je, to drevo je moje, pusti ga. Ha, ha, nič mu ne moreš, sproti raste, in če zdaj neham mižati, izgine drevo, tudi ti boš izgini, tudi ti. Ne, ti ne smeš izginiti! moram se pogovarjati s tabo. Vsi drugi so se skrili, ne vem, kje so. Večkrat se skrile pod posteljo ali v ključavnico tapetiranih vrat. Če

pa so dobro razpoloženi, se skrijejo v to razpoko v steni in se mi režijo, ko sem obrnjen od njih. Nehaj se past! požrl si mi drevo s svojim gobcem, kje bom zdaj sedel, ko bo sonce? Povej, zakaj si požrl moje drevo. Za kazen bom odprl oči, da boš za zmeraj izgini! in da veš, tvoj gobec sploh ni lep. S temi zavitimi čekani si videti kot merjasec. Kakšne tace imaš? Dolge ali kratke? Rekel bi, da imaš kratke in debele, cel si zelo debel, debel kot sod. Sicer ne bi mogel požreti mojega drevesa. Ampak če odpreš oči in ti izgineš, s kom se bom jaz pogovarjal? Ne, ne, nočem odpreti oči, hočem se pogovarjati s tabo. Skoda, da te niso naučili govoriti, lahko bi se spoprijateljila in vsak dan bi te lahko kaj naučil. Začela bi lahko z matematiko. Najprej bi te učil pitagorov izrek in potem bi te učil višjo matematiko. Na koncu pa bi obdelala Einsteino teorijo. Tako pa ti lahko le govorim, ti pa stojiš kot egipčanska sfiga. Kaj ti je, zakaj steguješ svoj zamaščen vrat proti meni?

Zakaj odpiráš gobec? Jaz nisem drevo! Jaz sem človek. Človek sem, sliši, človek! Aha, zelene lase imam, res, nekaj že rumenih, ampak ostali so zeleni in ti misliš, da sem drevo. Ne približuj se mi! Odprl bom oči in ti boš izgini! Se en korak in odprl bom oči. Izgini! si. Preveč si požrešen in tvoj gobec je tako velik. Kdo si? Ti si, ti si si zver, zver z velikimi škotinastimi gobci, zver z debelimi zavitimi čekani! Zakaj nisi izgini! ko sem odprl oči. Hočem, da izgineš. Ustvaril sem te in zdaj hočem, da izgineš. Izgini, izgini, izgini! Soba je premajhna, da bi lahko bila skupaj v njej. Ti niti skozi vrata ne moreš! Kako si prišel skozi vrata? Kako si... Pusti me, pusti me, ne steguj svojega vratu, ne sklepeči s čekani, to mi gre skozi ušesa. Ušel ti bom skozi vrata. Ha, ha, skozi tebe lahko hodim. Z glavo rijem po tvojem črevesju. Tu vidim svoje prijatelje in vidim svoje drevo. Pobegnili ti bom.

Kje so vrata? Tu so bila vrata, kje so zdaj? Hišnik, hišnik, kje so vrata. Tu sem prišel v sobo, vrat pa ni več. Kam ste dali vrata, predno sem zamašal so bila tu, in zdaj, zdaj jih ni več! Pusti me, pusti me, ne boš mi mogel požreti mojih zelenih las. Okno je tu, avtomobili so videti kakor šibčne škatle. Glej, skoči! bom dol. Vidiš, sosed spušta papirčke, glej, kako počasi letijo, tudi jaz bomo tako počasi leteli. In potem bom pristal na pločniku in prvega, ki ga bom srečal, bom rekel: prosim gospod, daj me ogenj, prosim. In ti boš izgini! za zmeraj izgini! Glej, samo še na okensko polico stopim in... Z menoj letiš. Ne, ne, ne smeš, ubil se boš, ubil se boš.

Zakaj steguješ svoj debeli vrat za mano? Zakaj odpiráš svoj veliki gobec, zver? Zakaj tako sklepeči s čekani? Ne, ne, pusti me, ne... Zakaj si mi požrl zelene lase? Zakaj si mi požrl rumene lase? Zakaj nisi izgini! Zakaj letijo koščki papirja? Zakaj letiš z mano? Kam letiš z mano? Kdaj, le kdaj bodo šibčne škatle postale avtomobili?

OPOZORILO: Vsaka podobnost s katerim koli mojim prijateljem je zgolj slučajna!

seksualna revolucija MRTVA! ŽIVELA, seksualna revolucija!

Mislite tako? Se vam ne zdi, da vlada med nami naveličanost, da je bilo eno desetletje že dovolj, da je ladja prešla preveč na eno stran? LSD in ostala mamila. SEKS in alkohol! PRIDEMO komaj do srednjih vej, dalje ne moremo. Včeraj sem bil na otvoritvenem plesu v HALL Veselje — za nekatere. Veselje za 14-, 15-, 16-letnike (-ce), ni kaj reči. Prav »živalsko« veselo in živahno je bilo za nekatere »Ansambel LSD« — za mariborske razmere je čudovit! Pa kljub vsemu — BEDA! Opazoval sem, opazujem in bom opazoval svet okoli sebe. Precej že znam ločiti srečne, nesrečne, zadovoljne in nezadovoljne ljudi.

Zdi se mi, da razumem, od kod za nekatere najstnike še veselje do nekdanj zmagoslavnega beata in danes modernejšega stila. S svojim ravnanjem se osvobajajo vezí doma, malomeščanstva, majhnosti. Toda to je le trenutek. Potem pride naveličanost. Ste brali v Nedeljskem zapisu o zadnjem bestsellerju v Ameriki — romantično zgodbo o deklici Jeny? Amerika in Anglija, ki sta v modi gotovo pred nami, nista samo naveličani pompoznega seksa in pornografije (dalje ko do srednjih vej se ne pride), temveč sta že našli nove poti.

Poznate zbadljivo vprašanje: »Le kako sta se mogla ljubiti Romeo in Julija, ko pa sploh nista imela seksualne vzgoje?« In še res je!

Kaj pomagajo Veneris figure, kaj pomagajo številne knjige in knjižice in revije in plošče in filmi, ko pride NAVELICANOST!

Stroji so človeka naredili majhnega. V dvorani z oglušujočo glasbo in morda z mamili, alkoholom... je človek »velik«, »NAJVEČJI«. A kaj mu pomaga, ko te svoje »VELICINE« ne more deliti z nikomer? Kaj mu pomaga, ko pa je tako obupno sam? Ob njem pleše bitje in več bitij. Zvijajo se, uživajo in so zadovoljni. Pa kaj pomaga, ko so v tem zadovoljstvu SAMI?

Človek je sociološko bitje. Ob takem življenju se v njegovih očeh kaj kmalu pojavi melanholija. Pojavi se čudna otožnost, zagrenjenost in morda celo napadalnost. Otrok cvetja je postal zdolgočasen, žalosten, celo napadalen. Začetna VELIKA in MOGOČNA ideja beatništva se je sprevrgla v BEDO. V vrste hipijev so se vrnili pijanci, lenuhi, bedaki, malomeščani. Smrklja, namazana po vsem obrazu,

z dragimi čevlji prezirljivo sedi zraven prijateljice in se zabava. Opazujem bradatega mladeniča in njegov razočarani obraz, potem ko je odklonila vabilo za ples. S prijateljico se smejeta. Čakata naslednjega plesalca, da bo zopet malo smeja in zabave. Vmes pa zehanje in sedenje. In pri vsem tem se taka bedna družba zdi sama sebi velika in pomembna. Njihovi očete in mamice jim dajejo denar, denar jim zagotavlja občutek moči, občutek prinaša veličino — vse skupaj pa je žalostno in bedno.

Včasih sem na veliko cenil psihologe in njihove knjige. Danes se včasih nasmehnem časopisnim psihološkim razpravam. Pišejo jih sicer z znanjem kar dobro podkovani ljudje — niso pa nikoli živeli več življenj. Ako gredo sinovi intelektualcev studirat psihologijo, kako naj čutiljo z ljudmi iz čisto drugačnega okolja? Čisto preprost rek veliko pove: »Lačna vrana sili ne verjame«. Jaz pa bi dodal: »Bela vrana črne ne razume«.

Skratka, v časopisih in v vsakdanjosti nasploh je bilo dosedaj prisotno dvojje: »strokovne« ali celo strokovne razprave o spolnosti in pa osladno pisane klobasarije o seksu, ki so dvigovale dohodek piscev.

Jaz pa pravim: spolne vzgoje je dovolj, manjka pa nam družabne. Manjka nam čisto preprostih človeških lastnosti, topline in O D K R I T O S T I, ki jo je poslala k vragu TV doba in doba ojačevalcev. Kaj je v tej dobi nedružabnosti še sploh pomembno? Kaj je pomembno v času, ko ure in ure zijamo v TV, ko beremo »SUND« literaturo, ko človek ne pomaga človeku? Kaj?

V zakajeni dvorani, polni hrupa iz ojačevalcev, kjer ni mogoče spregovoriti več kot nekaj stavkov, je važna:

a) zunanost (živela kozmetična industrija),

b) zvijanje (seksualno plesni gibi z boki).

MAJHEN in reven je pri vsem tem CLOVEK. Manjši je toliko, kolikor je glasnejša in »VEČJA« tehnika.

Nekaj teh pojavov je nujnih — bog pomagaj, bi reklo naše babice. Toda, človek, saj si vendar razumsko bitje! Vsega ja ne bomo požrli, kar nam servira doba tehnike.

Potlačimo torej svojo »VELICINO«, da bomo postali večji. Dajmo v svoj življenjski koncept nekaj človeške topline, O D K R I T O S T I in R O M A N T I K E in jo pomešajmo s strastjo in vsem ognjem in temperamentom mladega življenja. Okoli nas bo takrat veliko manj pijanih in utrujenih ter naveličanih oči. Pač pa bodo veliko bolj smejele. Verjemimo staremu Freudu, ki je pri raziskovanju človeka precej pozornosti posvetil prav spolnosti.

ZIVELA SEKSUALNA revolucija, sedaj, ko je mrtva. Tako hitro sledimo Zahodu, kot smo sledili sugestijam hipijevstva. Sledimo razvitim narodom, ki vnašajo v ljubezen zopet ROMANTIČNO. ROMEO in JULIJA sta se ljubila mnogo srčneje in srečneje od mnogih seksualno udarjenih »modernih« tipov. Ste se nasmejnili ob vsem tem? Ali pa morda zamislili? Iztok Svarunčič

butch cassidy in sundance kid ali: romantike divjega zahoda je konec

Skoraj neumno bi bilo reči, da je film Butch Cassidy in Sundance Kid western, kajti od tega, kar ponavadi pričakujemo pri takšnih filmih, mu je ostalo le nekaj: čas dogajanja, jahanje in streljanje. Včasih se pač zgodi, da se te tematike loti resen ustvarjalec. Takih primerov pa je bilo v zgodovini ameriškega in zadnje čase tudi italijanskega filma (Sergio Leone), žal, le malo. V spominu nam je ostalo le nekaj dobrih filmov te zvrsti — Revolveraš Henryja Kinga, Zinnemannov film Točno opoldne in Stevensov Shane in še nekateri. Zinnemannov film predstavlja skupek glavnih motivov o junastvu, ki so se kdaj pojavljali v westernu in je tudi obdržal glavne značilnosti te zvrsti, zato tudi ni nič čudnega, da so ga kasneje vsaj v 50 filmih hoteli oponašati, vendar ga v tem ni nihče dosegel. Stevens in King pa sta šla v svojih dveh filmih dalje — obdržala sta le še malo značilnosti teh filmov. Stevens je opisal žrtvovanje za skupnost precej nekonvencionalno. King pa je bolj posegal v notranjost ostarelega revolveraša, ki se že potika po kotih, da bi ga ljudje težje videli, boji se za življenje, ni več pravi junak.

Režije filma o Cassidyju in Sundanceu se je oprijel doslej skoraj neznani režiser George Roy Hill. S svojim filmom je dosegel velik uspeh na beograjskem Festu 71.

Ze vsebina tega filma je dokaj nenavadna — ni več standardnega zaporedja dogodkov, junaka-razbojnika, ki ju spremljamo skozi ves film, večkrat celo bežita, ne predstavljata več popolne moči nad navadnimi smrtniki, kot je to pogosto v drugih filmih te vrste. Značilno je tudi, da ni v filmu nobenega, v takih filmih pogosto idealizirano pravičnega junaka.

Vsebinska je takšna: Cassidy in Sundance ropata vlak, Kadar ne delata tega, igrata karte ali veseljačita v bordelih. Po nekaj uspehih napadih na vlak pa se naenkrat zgodi, da železnici nista več kos,

ker se le-ta vse bolj organizira v borbi proti takšnim roparjem, ki postanejo nenadoma majhni v primerjavi z njeno mogočno silo. Zato roparja pobegneta s skupno prijateljico najprej v New York, nato pa v Bolivijo. Tu kar uspešno ropata banke, začneta pa se bati zasledovalcev. Zato hočeta postati pošteni, kar pa jima ne uspe. Počasi se spremene razmere tudi v tej državi, ki je sprva prikazana kot skrajno revna in nemočna; kmalu tudi tu oblast postane močnejša in divjega zahoda je konec za vedno.

Za ta film je značilno, da prikazuje moderniziranje življenja. Vendar se še zdijo toliko pomembni tehnični dosežki, kot menijo nekateri, ampak je to bolj propadanje majhnih, neznatnih in krepitev mogočnih. Skratka, ropanje dveh razbojnikov na zahodu ZDA je za družbo trustov in koncernov malenkost, saj ju lahko s svojo močjo takoj zmeljejo v prah. Pri tem pa postaja vsak človek-posameznik popolnoma nepomemben.

Junaka v filmu iščeta romantiko, ki se jima izgublja izpred oči. Postajata vse bolj naivna, ker se ne moreta privaditi na to, da propadata. V boju najdeta še edini smisel življenja, to ju spominja na nekdanje lepe čase, ko sta bila še mogočna, neodvisna. Publicist in književnik Brane Šömen je napisal, da gre v novejših ameriških filmih predvsem za romantiko, še nasilje se v njih prikazuje kot del poetičnega sveta.

Junaka v filmu dopolnjujeta drug drugega; posebno zanimivi so duhoviti dialogi med njima — eden pove nekaj pametnega, drugi pa kako neumnost. Zdi se, da predstavljata oba skupaj enega človeka; eden bi naj bil pametnejši del človeka, drugi pa neumnejši, oba pa predstavljata le nekaj nepomembnega v modernem svetu in iz tega lahko posplošimo njuno majhnost na vse ljudi.

Zanimivo je v filmu tudi to, da včasih prikazuje dogajanje samo s fotografijami, pri čemer dosega dvojce: ko prikazuje veseljačenje v New Yorku, dobimo občutek, da je to le nekaj trenutnega, kar je bilo nekoč v davni in je ostalo le na orumeneli sliki. Na koncu filma pa se prikaže fotografija, ki kaže junaka, trenutek predno bosta skočila iz skri-vališča na plano pred puške tisočih policajev. Zgodba se neha; v grozi, ki jo pričakujemo, bi bilo strašno videti, kaj se bo zgodilo, zato je bolje, da tega ne vidimo...

Lepoti filma je mnogo pripomogla čudovita barvna kamera snemalca Conrada Halla.

(Opomba: film je v Mariboru doživel šele predpremiero.)

GORAZD SANCIN

IZ KNJIŽNEGA PROGRAMA DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE ZA LETO 1971

Ker je okvirni knjižni program Državne založbe Slovenije, ki ga je sprejel založniški svet, preobširen, da bi ga v celoti objavili, saj je vanj vključenih nad 180 knjižnih izdaj, posredujemo samo izveček najpomembnejših in za bralce najzanimivejših del, ki bodo izšla v letu 1971. Pri tem smo izpustili vse likovne in glasbene edicije, slovarje, izobraževalne edicije (pedagogiko, metodiko, psihologijo), jezikovne priročnike, učbenike, vrtnarske in mladinske izdaje ter razna druga dela.

IZVIRNA SLOVENSKA DELA (LEPOSLOVJE, ESEJISTIKA IN ZNANOSTI):

Dr. Anton Ocvirk: Studije
Dr. Bratko Kreft: Dostojevski (študije)
Dr. Alojz Gradnik: Eros in smrt (ponatis)
Ciril Zlobec: Ljubezen in ... (pesmi)
Franci Zagorčnik: Leto in dan (pesmi)
Mitja Sarabon: Sonetni venec sonetnih vencev
Lojze Kovačič: Priščel (roman)
Smiljan Rozman: Dnevi in leta (novele)
Fran Roš: Korporal Huš in druge zgodbe
Jordan Tomšič: Humoreske in satire
Miha Mate: Siroka usta (humoreske)
Dominik Smole: Antigona (ponatis)

MODERNA DRUŽBA:

Rachel Carson: Nema pomlad
Dr. Dušan Vejnović: Od plemen do narodov v Afriki
Jean Fourastié: 40.000 ur (O položaju človeka v XXI. stoletju)
Green: »Sindikati« tihotapstva

ZGODOVINA CLOVEŠTVA:

C. F. Ware-K. M. Penikar-J. M. Romein: Dvajseto stoletje I/1
C. F. Ware-K. M. Penikar-J. M. Romein: Dvajseto stoletje I/2
G. Wiet-P. Wolff-V. Elisséeff: Cloveštvo od 6. do 12. stoletja — I.
G. Wiet-P. Wolff-V. Elisséeff: Cloveštvo od 6. do 12. stoletja — II.

ZBRANA DELA WILLIAMA SHAKESPEARA:

Kralj Henrik IV. (I. in II. del) — Kralj Henrik V.
Kralj Henrik VI. (I., II. in III. del) — Titus Andronicus

IZBRANA DELA SIGMUNDA FREUDA:

Uvod v psihoanalizo
Psihologija vsakdanjega življenja

MODERNI ROMAN:

Willi Heinrich: Metulji ne jočejo
Blaga Dimitrova: Na poti k sebi
Jukio Mishima: Po banketu
Alberto Moravia: Pozornost

BIOGRAFIJE:

Mimi Malenšek: Poljoči labodi, II. del (Murn)
Friedenthal: Goethe, I.
Friedenthal: Goethe, II.
Lang György: Primavera (Boticelli)

PREVEDENA DELA IZVEN ZBIRK:

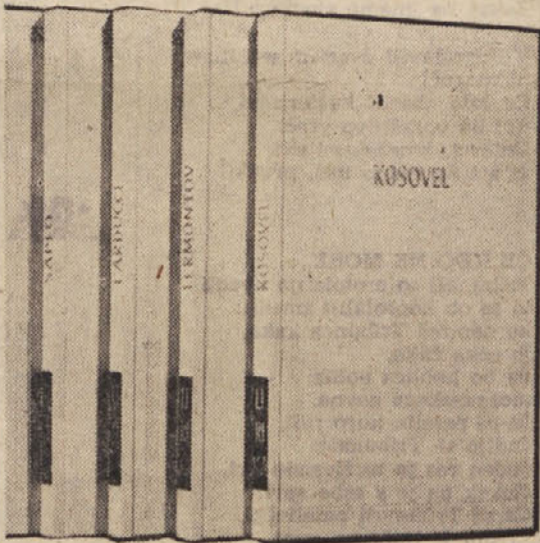
F. M. Dostojevski: Povesti (Izbrano delo, X. knjiga)
A. I. Solženecin: En dan življenja Ivana Denisoviča (razširjena izdaja)
Geza Gardonyi: Eggerske zvezde
Jaroslav Stovíček: Tudi slepi vidijo
Antologija novejših hrvaške poezije
Stara japonska lirika (zbirka »Večni sopotniki«)

MLADINSKA KNJIGA

Novo za ljubitelje
pesniške besede:

Mojstri svetovne poezije v zbirki Lirika

Velike mojstre svetovne lirike pozna povprečen izobraženec največkrat le po imenih, ki so mu ostala v spominu iz šolskih klopi. Za vse, ki imajo radi pesniško besedo in predvsem še za mladi rod, ki umetniško doživlja v današnjem času bolj kot kdajkoli, je pripravila založba Mladinska knjiga

SVETOVNO IN DOMAČO LIRIKO V PREMISLJENEM IZBORU IN ZLAHTNO PREPESNJENO ZBIRKA LIRIKA

bo podobno kot NASA BESEDA izhajala nekaj let. V njej bodo v sto knjigah izbori vrhunskih lirikov iz vseh časov, obdobji in dežel, od starih Grkov, Egipčanov, Indijcev in Rimljanov, preko vrhunskih poetov renesanse in romantike do vrhov sodobne poezije. Vsa-ko leto bo v zbirki izšel tudi po eden slovenski ali jugoslovanski lirik.

IZŠLO JE PRVIH ŠEST KNJIG:

SAPFIRA LIRIKA. Prevedla Anton Sovre in Kajetan Gantar.
KAREL HYNK MACHA. Prevedel Dušan Ludvik.
GLOSUE CARDUCCI. Prevedla Alojz Gradnik in Ciril Zlobec.
ALFRED DE MUSSET. Prevedel Janez Menart.
MIHAIL I. LERMONTOV. Prevedel Miro Klupčič.
SREČKO KOSOVEL. Tavačič romar. Izbral Anton Slodnjak.

Knjige zbirke LIRIKA so lepo opremljene, vezane v belo platno v formatu 11 x 20 cm. Cena za kompletno zbirko 6 knjig je 180 dinarjev. Posamezna knjiga je seveda dražja, velja 35 dinarjev. Za dijake in šolarje je pripravila založba posebno broširano izdajo, ki jo lahko naroče prek šolskih povernikov. Šest broširanih knjig velja 72 dinarjev, posamezna 12 dinarjev.

Pripravljenih je tudi še šest naslednjih pesnikov: GIACOMO LEOPARDI. Prevedla Alojz Gradnik in Ciril Zlobec.
VLADIMIR MAJAKOVSKI. Prevedli Franc Albreht, Tone Pavček in Veno Taufer.
GEORG TRAKL. Prevedel Kajetan Kovič.
KOČA RACIN. Prevedla Miro Klupčič in Ivan Minatti.
SALOMON: Visoka pesem. Prevedel Jože Smit.
J. W. GOETHE. Prevedel Josip Vidmar.
Prvih šest knjig lahko kupite v vseh knjigarnah, naročite pri zastopnikih in poverjenikih založbe v šolah, pri akvizitirnih ali s priloženo naročilnico pri Oddelku za direktno prodajo Mladinske knjige, Ljubljana, Titova 3. Vseh šest knjig boste prejeli naenkrat!

NAROČILNICA

Podpisani (a)

natančen naslov

zaposlen pri

NAROČAM PRVIH 6 KNJIG ZBIRKE LIRIKA

Ceno zbirke 180 din bom plačal(a) — naenkrat — v 6 zaporednih mesečnih obrokih po 30 dinarjev

po prejetemu računu in položnice na tekoči račun založbe Mladinska knjiga, Ljubljana 501-1-301. (Neustrežno predati!)

Datum:

Podpis:

OPEKARNA KOŠAKI — MARIBOR

NE SAMO GRADBENO DOVOLJENJE, TUDI KVALITETNA OPEKA JE POGOJ, DA LAHKO PRIČNETE GRADITI SVOJ DOM. OBIŠČITE NAS, PREDEN SE ODLOČITE ZA GRADNJO. SPOROČITE NAM SVOJE ŽELJE. Z VESELJEM VAM BOMO POSLALI VSE ZAHTEVANE PODATKE TER CENIK SVOJIH IZDELKOV. ZA VSE INFORMACIJE KLIČITE NAŠ KOMERCIALNI ODDLEK, TEL. ŠTEV. 22-433.

VRTNARSTVO

PODJETJE ZA PROIZVODNJO CVETJA
IN UREJANJE PARKOV

Maribor, Vita Kraigherja 8.

telefon: 210 66

HOTEL SLAVIJA MARIBOR

OBIŠČITE NAŠE

PRIREDDITVE!

SVINJARIJA! V TAKO NAPREDNI
DRŽAVI, KOT JE NAŠA, TAKA SOCIALNA
NEENAKOST!

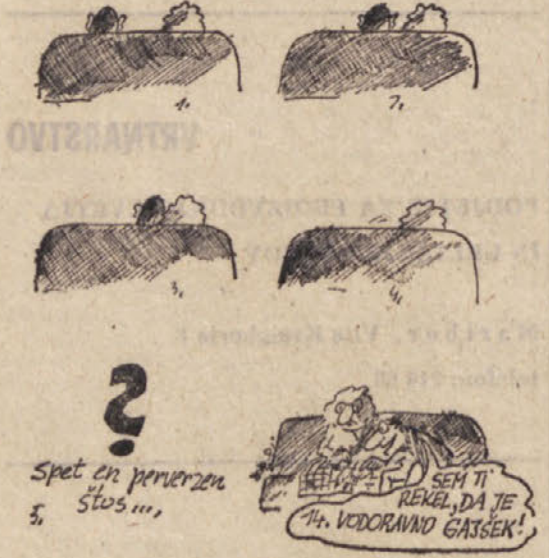

basen
(Satira)

V basnih ponavadi nastopajo živali, ki privzamejo človeške lastnosti. Zakaž pa ne bi bilo enkrat drugače? V tej basni bo torej nastopil človek, ki je sicer velik ljubitelj živali, vendar dobro ve, da je in bo ostal človek.

Nekega dne se mi je sanjalo, da je svet postal živalski vrt. Živali so nas ogledovale zunaj ograj, se nam smejale, rigale, krulile, čivkale, lajale, vreščale, trobile, sikale itd. Sprehajale so se mimo nas po prelepi naravi, mi pa smo bili obdani z odličnimi stroji, strojčki in strojčiči. Da, bili smo do skrajnosti civilizirani, letali smo s posebnimi vijaki po sobah, se oklepali mrež in previsokih ograj, skakali smo sem in tja. Potem smo žalostno gledali skozi steklene šipe, zunaj je ravno deževalo in tudi sonce je sijalo.

Hoteli smo iz teh tehničnih sob ven, v naravo, pa nismo več našli vrat. Preprosto, zazidali smo se med tapete in zidove, med urade, tovarne, kulturne institucije in športna igrišča in cerkve. Hoteli smo celo pobegniti, razbiti šipe, a kaj, ko so bila stekla neprebojna, ko so bile ograje in mreže iz nerjavečih in zelo odpornih materialov. Da, pozabili smo na nevarnost, le včasih smo prežali drug na drugega. Živali so se sprehajale mimo nas in se nam včasih nasmešile tjavendan. Naše žene in dekleta so bile prekrasno manikirane, pedikirane in so dišale po najmočnejših dišavah. Naši možje so bili lepo obriti, vsi zlikani, novi. Naši otroci se niso imeli več kje umazati, pa tudi igrati se niso mogli. V naših sobah ni bilo več cvetja, ne muh, ne komarjev, ne miši. Vse je bilo umetno. Tudi domače živali — največ psi in mačke — niso bile več domače živali, ampak computerske igračke, ki so jim vgradili anatomijo. Povem naj, da smo se tudi plodili umetno: z nekakšnimi pilulami smo krmlili žene in potem so rodile v nekaj dneh brez vsakršnih bolečin. Podobni smo bili drug drugemu, ločili so nas le znaki. Tudi jezik je bil en sam. Bili smo torej visoko razvito, civilizirano ljudstvo, nekakšna brezrazredna družba, bi rekel. V možganih so nam zdravniki odstranili že ob rojstvu nagone zla in trpljenja, zato smo naj-

več uživali. Jedli smo seveda samo še tablete. Tako nismo več poznali zakonov, nismo več vedeli jasno, kaj naj bi pomenila pravica, kaj krivica.

Ampak včasih smo vendar gledali ven v naravo, strmeli skozi šipe v pravo, naravno cvetje, prave pse in mačke, slone, krokodile itd. Zazrli smo se tu in tam v nebo, potlej pa smo lahko tudi videli, kako se živali parijo. Gledali smo jih v vsej naravi, se dolgočasili z logiko, geometrijo in slovničnimi pravili, ne da bi vedeli, da umiramo, da počasi in vztrajno ginemo. Ne da bi vedeli, da nam je še samo to ostalo od našega živalstva.

Ljudje, vidite, to je prava basen!

Skozi P e r i skop

Ce so periskopi kratko skopi, jih prebirajte na klopi. Periskopi so kot klopi, jim sledijo kdaj pokopi?

Ze včeraj, danes, jutri: ni podobno kama-sutri.

Primož Zagar žaga intervjuje, po notranjosti rad kljuje, vsem in sebi kdaj kljubuje in aktivnost potrebuje!

Ce bi Prešeren poznal Prešernove nagrade, bi Slovenci spremenili majhne navade.

Koncepti in odnos: povsod vohljajo isti nosi.

Studentska prehrana: želodčna rana. Studentska ljubezen: nikdar trezen. Šmenta, ko je konec študenta, se pokaže kritičnost momenta. Prej študentski funkcionar: — zdaj je funkcijski vladar.

Je skupnost posameznikov že večina? Je politika množična vršina? Smo šentflorjanska dolina? Je svoboda — domovina? Je svet božja lina? Se bog balina? Nalijmo čistega vina! Izpijmo!

Nekateri so tako izvirni, da so atavistično obzirni.

Tribuni na Tribuni pisani so kljuni. In če so tribuni, je vprašanje, kdo je kralj.

Poznamo posplošene položaje, lepe plače in posamezne lakaje.

Teorija in praksa, praksa in teorija, prvo se od drugega odbija. Če si nadenemo maske, lahko priznamo formalne fiaske.

Kakšni so problemi?

Približajo se anatemi, ki sodobnost jo oznanja, v dialogih se priklanja. Demokracija v Slovenskem narodnem gledališču res nima meja. Pred nedavnim so pričeli režiserji za svoje predstave izbirati celo fotografije, ki fotografirajo za propagandne fotografije.

Težko je biti Jugoslovan. V prodajalni Košuta v Mariboru imajo naproday ovitke za potne liste. Najcenejši so ovitki za ameriške potne liste, malo dražji so italijanski, najdražji so pa tisti, ki so namenjeni državljanom naše države (inflacija).

Na izredni skupščini zadruge študentov in dijakov Maribor smo slišali, da so predstavniki Cestnega podjetja od prisilnega upravitelja zadruge zahtevali, da jim za merjenje osnih pritiskov priskrbi politično zanesljivo študente. Res nismo vedeli, da je politična zanesljivost študentov (zanimivo bi bilo vedeti, kdo jo ugotavlja) povezana z osnimi pritiski naših cest.

Shakespeare: vesele žene windsorske

Windsorčanke so drozga ujele, da bi jim v kletki pel, gledališko so igrale vesele in Shakespeare je oživel. In drozg se je spremenil v Drozga, dvorana je kletka bila: iz shakespeareovskega mozga se je občinstvo smejalo za dva!

Ce kulturna kdaj elita sama sebi si čestita, ker kultura je zakrita, potlej vsem se nam zasniva, da kultura ni zabita, ni s politiko pribita, ni kot sol in kruh zaužita: zdaj kultura nima mita, ni kot soc-posnetek odliča!

Iz roda v rod duh išče pot, čarovniki so še povsod: če v rodu se pojavijo duhovi, so lončki alkimistični in njih pokrovi.

Kdo pravi, da ni več cenzure? Zakaj pa imamo sinekure?!

V Jugoslaviji švedski socializem ni mogoč! Če kdo obsodi karizem, naj bo vprašljivo vroč. Delayci, kmetije, vojaki, vi ste še vedno naši prvaki!

CE KDO NE MORE...

Tribunaši so erotolalijo uvedli in se ob kopolaliji zmedli: ko namreč Tribunca kaka, jo očka čaka, da bo kahlica polna možganskega govna. In če petelin kuro raši, čudijo se Tribunaši: čuden res je ta živalski vrt, človek pa je s sabo sprti! Če so Tribunaši petelinčki, ki jim je ljubezen gnoj, potlej res takoj delujejo embrionalni mlinčki. Če je v zasnovah dednih kaj narobe, če hoče kdo sprebrniti svet, tedaj brez zlobe bo kopolalčno na WC školjko ujet in bo kozlal do božje sodbe, bo psihoanalitično preklet in si bo zmišljal svinjske zgodbe. A če otroci naši bodo takšne gmote, brez sreče in ponosa in strasti, če bodo le naš plod pohote — tedaj bodo tribuni vsi. Število rojstev že pri nas upada, Tribuna se za to bori, resnica se z lažjo zdaj sklada: »ud« se v družben ud levi. A v gnezdu* ptički na višini po telefoničnih piskajo, po direktivah in po polžji slini udarce »revolucije« odbliškajo. Tribune zadnja stran uvaža torej le reklamo, politično PALOMA nam molče kriči, in Tribunaši polnijo si glave s slamo, če kdo jo vže — naj pazi, da zgori.

* gnezdo iz grškega palzdos (erotolalčno = pizda)

Svet je norišnica iz papirja, ki zagori na obrobjih vsemirja.

Ko sveti Ivo Svetina, se Ferdinand cesarsko smeje, Jaša v jašku ne najde klina in Cizej v cizi zakleje. Svabič očitno sovraži Svabe, Seligo rudarsko šaljivo kipi, Dimitrij z dimom naganja babe iz sholastičnočnih peči. Grafenauer se grafično nasloni na pesem, kot bi ga čakali balkoni. Iz belih sob pod tuš se oklevaje oglaš: Mushi, mushi. Če bi se z znamenji vsega tega sprli, bi pirhe z medvedjo uslugo požrli.

NAGRADNA ANKETA KATEDRE I Z B I R A M O NAJBOLJ BEDASTO REKLAMO

Bralci študentskega lista Katedra razsodniki

Vsak dan nas nadlegujejo. Zanje ni nobenih ovir, pravil morale, etike, nasploh ničesar. Vseposod nas spremljajo in opozarjajo nase. Vseposod so: ko zjutraj razgrnete časopis, ko poslušate radio in tekate po ulicah mimo izložbenih oken; pa tudi zvečer vas zasledujejo in pronicajo v vašo miselnost, medtem ko gledate televizijo.

Vsak dan in vselej.

Kdo?

Reklame, reklame.

Dobre in slabe, pa tudi bedaste.

Doma imamo razmajan stol. Razsekamo ga in skurimo. Umazano perilo operemo, druge predmete, ki jih ne potrebujemo, odstranimo. Kar je slabo, zavržemo, uničimo.

Res?

Slabe reklame (tiste bedaste, neokusne, ki poneumlja naše ljudi) pa ne moremo kar tako odstraniti. Neštetokrat vsak dan vam v radiu prekinejo oddajo in reklamirajo, na primer, knorr juhe, ki jih izdelujejo že v 48 (!) deželah (če verjamete, vaša stvar), razne intimne spraye (k vragu pa takšna intimnost) in tisoče vrst cigaret, ki pa vse zastripajo ljudi.

Zato želimo vso našo javnost opozoriti: dovolj nam je bedastih reklam, tega načrtnega poneumljanja ljudi. Katedra ima 10.000 bralcev in če list prebere še nekdo, informira vsaka številka en odstotek prebivalcev naše republike.

Za vas, bralci, smo pripravili sodišče, v katerem boste sodili sami.

BRALCI KATEDRE NAJ IZBEREJO NAJBOLJ BEDASTO REKLAMO, ki so jo videli, slišali, prebrali.

Pričakujemo vaša pisma (tudi dopisnice). Na njih nam sporočite, katera reklama je po vašem mnenju najbolj bedasta. Mi bomo sporočila beležili in vodili statistiko. Rezultate te dokaj nenavadne ankete pa bomo objavili v prihodnji številki Katedre.

Predloge za najbolj bedasto reklamo pošljite na naslov KATEDRA, 62000 Maribor — Ob Parku 5.

(Ne pozabite pripisati tudi polnega naslova, ker vas čakajo denarne nagrade.)

Sporočila pričakujemo do 15. maja 1971.

IZIDAR ČLOVEK

